

Ο ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

ΔΕΚΑ ΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ
ΤΟΥ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΝΟΡΙΑΚΟΥ ΚΛΗΡΟΥ
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΟΥ ΕΠΙΣΗΜΟΥ ΔΕΛΤΙΟΥ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ»

ΕΤΟΣ Ι' | ΑΘΗΝΑΙ, ΦΙΛΟΘΕΗΣ 19 | 1 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1961 | ΑΡΙΘ. 19

Ο ΘΕΟΣ ΤΩΝ ΧΡΙΣΤΙΑΝΩΝ

Α'

*«Ο μόνος ἔχων ἀθανασίαν, φῶς οἰκῶν ἀπρόσιτον,
ὃν εἶδεν οὐδεὶς ἀνθρώπων οὐδὲ ἰδεῖν δύναται».*

(Α' Τιμ. στ', 16)

Ὁ Πασκάλ, ὡς γνωστόν, ἐπὶ ἔτη ἠγωνίζετο νὰ εὑρῇ τὴν ἀληθῆ περι Θεοῦ γνῶσιν. Περιεπλανᾶτο εἰς τὰς μελέτας τοῦ ἀπὸ θρησκείας εἰς θρησκείαν καὶ ἀπὸ τοῦ ἑνὸς φιλοσοφικοῦ συστήματος εἰς τὸ ἄλλο. Ἐπὶ τέλους, ὅταν εὔρεν ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἀνεζήτη, ἔγραψεν εἰς τὰς «Σκέψεις» του: «Ὅλοι ὅσοι ἀναζητοῦν τὸν Θεὸν χωρὶς τὸν Ἰησοῦν Χριστόν, οὐδὲν φῶς εὐρίσκουν, τὸ ὁποῖον νὰ ἱκανοποιῇ τὴν ψυχὴν των... Εἶναι ἀνάγκη λοιπὸν νὰ φροντίζωμεν ἀποκλειστικῶς νὰ γνωρίσωμεν τὸν Ἰησοῦν Χριστόν, ἀφοῦ μόνον δι' αὐτοῦ ἡμποροῦμεν νὰ ἰσχυρισθῶμεν, ὅτι γνωρίζομεν τὸν Θεὸν κατὰ τρόπον, ποῦ μᾶς ὠφελεῖ». Κατὰ τὸν Πασκάλ, μόνον ὁ Θεός, τὸν ὁποῖον ἀποκαλύπτει ὁ Χριστός, εἶναι ὁ ἀληθινὸς «Θεὸς ποῦ γεμίζει τὴν ψυχὴν καὶ τὴν καρδίαν ἐκείνου, ποῦ τὸν κατέχει»¹.

Πράγματι! Ἄνευ τοῦ Χριστοῦ ἡ περι Θεοῦ γνῶσις μας θὰ ἦτο ὅλως ἀτελής. Τὸ «Ἀπόλυτον» καὶ τὸ «Πρῶτον Κινοῦν» καὶ τὸ «Πρῶτον Αἵτιον», εἰς τὸ ὁποῖον φθάνει ἡ φιλοσοφικὴ σκέψις, «στερεῖται ἰδιωμάτων, εἶναι ἀπρόσωπον, κενόν, ἀφηρημένη ἔννοια»², «δὲν εἶναι ὁ Θεὸς τῆς θρησκευτικῆς ψυχῆς, ὁ Θεός, πρὸς τὸν ὁποῖον αὕτη λέγει «Σὺ» καὶ «Πάτερ»³.

Ἐὰν ἡ ἀνθρωπίνη διάνοια κατενόει τὴν οὐσίαν τοῦ Θεοῦ, ἡ ὁ Θεὸς θὰ ἔπαυε νὰ εἶναι Θεός ἢ ὁ ἀνθρώπος θὰ ἐγίνετο ὑπέρτερος τοῦ Θεοῦ. «Θεὸν οὐδεὶς ἐώρακε πώποτε» (Ἰωάν. α', 18. Α' Ἰωάν. δ', 12). Ὁ Θεὸς κατοικεῖ «φῶς ἀπρόσιτον» καὶ «οὐδεὶς ἀνθρώπων

1. Blaise Pascal, Pensées, σελ. 156—157.

2. Ν. Ἰ. Λοῦβροβι, Χριστιανικὴ περι κόσμου καὶ βίου θεωρία καὶ σγέσις πρὸς τοὺς καθόλου κοσμοθεωολογικοὺς τύπους ἐν Ἐπιστημ. Ἐπετηρίδι Παντείου Σχολῆς, ἔτος 1952—1953, σελ. 178.

3. R. A. Demachere, Religion und Bildung, Bonn 1935, σελ. 128.

εἶδεν αὐτὸν οὐδὲ ἰδεῖν δύναται» (Α' Τιμ. ς', 16). «Οὐ γὰρ μὴ ἴδῃ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ καὶ ζήσεται» ('Εξοδ. λγ', 20). 'Ο Θεὸς εἶναι, κατὰ τὸν Δαμασκηνόν, ὁ μέγας Ἄγνωστος καὶ Ἀκατονόμαστος, διότι «ἄπειρον τὸ θεῖον καὶ ἀκατάληπτον καὶ τοῦτο μόνον αὐτοῦ καταληπτόν, ἢ ἀπειρία καὶ ἀκαταληψία»⁴.

Παρὰ ταῦτα, ἢ ἐν Χριστῷ ἀποκάλυψις βοηθεῖ ἡμᾶς νὰ ἔχωμεν σχετικὴν γνῶσιν τοῦ Θεοῦ. Οὕτως, ἂν δὲν δυνάμεθα νὰ ἐναγκαλισθῶμεν τὸ ὅρος, δυνάμεθα ὅμως νὰ ψάξωμεν αὐτό. Καὶ ἐὰν δὲν δυνάμεθα νὰ ροφήσωμεν τὸν ποταμὸν ὅλον, δυνάμεθα ὅμως νὰ ἀντλήσωμεν ἐξ αὐτοῦ διὰ τῆς παλάμης ὀλίγας σταγόνας καὶ νὰ δροσίσωμεν τὴν γλῶσσαν ἡμῶν.⁵ Τοιοῦτοτρόπως ὁ Χριστιανισμὸς δὲν εἶναι Εὐνομιανισμὸς, διὰ νὰ ὑποστηρίξῃ, ὅτι βλέπει καὶ ψηλαφᾷ τὸν Θεὸν πρόσωπον πρὸς πρόσωπον, ἀλλ' οὔτε εἶναι καὶ Ἄγνωστικισμὸς, ἵνα κηρύσῃ μετὰ τοῦ Χούξλεϋ ἢ τοῦ Σπένσερ ἢ τοῦ Γιάσπερς, ὅτι περὶ τοῦ Θεοῦ οὐδέν, ἀπολύτως οὐδὲν εἴμεθα εἰς γνῶσιν νὰ γνωρίζωμεν⁶. 'Ο Οὐράνιος Πατὴρ διὰ τῆς ἐν Χριστῷ ἀποκαλύψεως ἀπεκάλυψεν εἰς ἡμᾶς ἀκτῖνας καὶ μαρμαρυγὰς τῆς Θείας Του μεγαλειότητος. Οὕτω δυνάμεθα νὰ γνωρίσωμεν ἂν ὄχι τὴν οὐσίαν τοῦ Θεοῦ, ὅμως τὰ «περὶ τὸν Θεόν» δι' ἐσόπτρου, ἐν αἰνίγματι καὶ ἐκ μέρους (Α' Κορ. ιγ', 12). Ἐχομεν ἄρα γνῶσιν τοῦ Θεοῦ «περιορισμένην μὲν κατὰ τὰ πεπερασμένα μέτρα τῆς διανοίας ἡμῶν, πολυτιμοτάτην ὅμως καὶ ἐξαρκούσαν, ὅπως δι' αὐτῆς καταστῶμεν ἀκοινωνοὶ θείας φύσεως»⁷. Ὡς παρατηρεῖ ὁ θεῖος Κύριλλος Ἱεροσολύμων, αὐταρκες ἡμῖν εἰς εὐσέβειαν τὸ εἰδέναι (=τὸ νὰ γνωρίζωμεν), ὅτι Θεὸν ἔχομεν, Θεὸν ἔνα, Θεὸν ὄντα, αἰεὶ ὄντα, Παντοδύναμον, ὅμοιον αἰεὶ ἑαυτὸν ὄντα, ὅλον ὄντα ὀφθαλμόν, ὅλον ἀκοήν, ὅλον νοῦν, ἅγιον, παντοκράτορα, πάντων ἀγαθώτερον, πάντων μείζονα, τέλειον ἐν τῷ βλέπειν, τέλειον ἐν τῷ δύνασθαι, τέλειον ἐν ἀγαθωσύνῃ, τέλειον ἐν δικαιοσύνῃ, τέλειον ἐν φιλανθρωπία, πανταχοῦ παρόντα, πάντα νοοῦντα,

4. Δ α μ α σ κ η ν ο ὕ, Ἐκδ. Ὁρθ. πίστ. Α', 4 καὶ 12 ἐν Migne Ἐ. Π. τόμ. 94, στ. 845, Πρβλ. Ἰω. Κ α ρ μ ῖ ρ η, Σύνοψις τῆς δογματικῆς διδασκαλίας τῆς Ὁρθοδόξου Καθολικῆς Ἐκκλησίας, ἐν Ἀθήναις 1957, σελ. 16 ἐξ. Π α ν. Τ ρ ε μ π ἔ λ α, Δογματικὴ, Τόμ. Α', ἐν Ἀθήναις 1954, σελ. 150.

5. Κ. Κ α λ λ ι ν ἰ κ ο υ, Τὰ θεμέλια τῆς πίστεως, Ἀλεξάνδρεια 1924, σελ. 28—29.

6. Πρβλ. αὐτόθι. Ὁσαύτως πρβλ. Γρ. Π α π α μ ἰ χ α ἦ λ, Ἀπολογητική, Ἀθήναις 1928, σελ. 38 ἐξ. Εὐαγγέλου Θεοδωροῦ, Κριτικὴ Ἐισαγωγὴ εἰς τὸ ζήτημα τῶν σχέσεων Ὁρθοσκείας καὶ Γνώσεως, ἐν Ἀθήναις 1955, σελ. 48.

7. Παν. Τρεμπέλα, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 153.

πηγήν παντός αγαθοῦ, ποταμὸν εὐεργεσιῶν, φῶς ἀτίδιον ἀνελλιπῶς ἀστράπτον...»⁸.

Ποῖα εἶναι τώρα αἱ κυριώτεραι ιδιότητες τοῦ Θεοῦ;

α') Πλησίον ἐνὸς φρέατος τῆς Σαμαρείας ὁ Ἰησοῦς, συνομιλῶν μετὰ τῆς Σαμαρείτιδος, «ἐξαγγέλλει σὴν ἐπισημοτέραν καὶ μνημειωδεστέραν διακήρυξιν περὶ τῆς φύσεως» τοῦ Θεοῦ: «Πνεῦμα ὁ Θεός...» (Ἰωάν. δ', 24)⁹. Καὶ ἐξαγγέλλει τοιοῦτοτρόπως, κατὰ τὴν ὁμολογίαν τοῦ Renan, διὰ πρώτην φοράν αὐτὸς τὴν λέξιν, ἐπὶ τῆς ὁποίας θὰ ἀναπαύεται τὸ οἰκοδόμημα τῆς αἰωνίας θρησκείας.¹⁰

Ὁ Θεὸς ὡς Πνεῦμα εἶναι ἀνώτερος πάσης ὑλικῆς ἢ ὑλικοπνευματικῆς ἢ πνευματοαγγελικῆς φύσεως, ἀπείρως τελειότερος τοῦ δισυνθέτου ἀνθρώπου καὶ αὐτῶν τῶν Χερουβείμ καὶ Σεραφεείμ, Πνεῦμα Μοναδικόν, Ἀναίτιον, Αὐταρκες, Αὐθύπαρκτον, Ἄλφα δι' ἑαυτὸ καὶ Ὠμέγα!¹¹

Ἐνταῦθα πρέπει νὰ τονίσωμεν τὸν π ρ ο σ ω π ι κ ὸ ν γ α ρ α κ τ ῆ ρ α τοῦ ἀπείρως τελείου Πνεύματος. «Δὲν εἶναι ὁ Θεὸς ἀπλῆ τις καὶ τυφλὴ δύναμις ἢ νόμος ἢ ζωὴ ἢ ὄν ἀσυνείδητον», οὐδὲ πρέπει νὰ συγγέηται πρὸς τὸν κόσμον καὶ νὰ νοῆται ὡς ἀπολύτως συνηνωμένος πρὸς αὐτόν», ὡς θέλουν αἱ διάφοροι μορφαὶ τοῦ Π α ν θ ε ῖ σ μ ο ῦ¹², ὁ ὁποῖος συγγέει καὶ ταυτίζει τὸν Θεὸν πρὸς τὸν κόσμον.

Ὁ Πανθεϊσμός εἶναι τελείως ἀπαράδεκτος. Ἡ ἀ ν θ ρ ω π ῖ ν η σ υ ν ε ῖ δ η σ ῖ ς ἐν πρώτοις πληροφορεῖ ἕκαστον, ὅτι δὲν ταυτίζεται μετὰ τοῦ Θεοῦ. Κατὰ τὰς ἠθικὰς πτώσεις ἢ κατὰ τὰς ἀσθενείας καὶ ἀντιξοότητας ὁ ἄνθρωπος ἔχει ζωηρότερον τὸ αἶσθημα τῆς ἀδυναμίας, τῆς ἀτελείας, τῆς ἐξαρτήσεως καὶ τῆς ὑποταγῆς εἰς ἓν ὑπέρτατον Ὄν, Ὅπερ οὐδεμίαν ἔχει σχέσιν πρὸς τὸν ἄνθρωπον, πὺ ἔχει «ἀκάθαρτα χεῖλη» (Ἦσ. ζ', 1-12) καὶ ἐνώπιον τοῦ Ὅποιου Ὄντος πρέπει «πᾶσα σὰρξ βροτεία» νὰ ἴσταται μετὰ «σιγῆς βαθείας» καὶ «μετὰ φόβου καὶ τρόμου». Ἡ πανανθρωπίνη ἀκριβῶς θρησκευτικότης καὶ προσευχὴ ἀπορρέει ἐκ τῆς συνειδήσεως, ὅτι ἀπέναντι τοῦ ἀνθρωπίνου Ἐγὼ ὑπάρχει τὸ θεῖον «Σὺ»¹³.

8. Κ υ ρ ῖ λ λ ο υ Ἱεροσολύμων, Κατήχ. Σ' § 5 καὶ 7 ἐν Migne Ἐ. Π. τόμ. 33, στ' 545, 548.

9. Παν. Τ ρ ε μ π έ λ α, Ἱησοῦς ὁ ἀπὸ Ναζαρέτ, ἐν Ἀθήναις 1940, σελ. 197—198.

10. Αὐτόθι, σελ. 198.

11. Κ. Κ α λ λ ι ν ῖ κ ο υ, ἐνθ' ἀνωτ., σελ. 198.

12. Παν. Τ ρ ε μ π έ λ α, Δογματικὴ, τόμ. 1, σελ. 168.

13. Α. F a r g e s, Nouvelle Apologétique, μετάφρ. Ἀργ. Σακελλαοῦ, Ἀθήναι, σελ. 142—124. Γρ. Π α π α μ ι χ ἠ λ, ἐνθ' ἀνωτ., σελ. 135.

Ἐπειτα ὁ ὀρθὸς λόγος καταδικάζει τὸν Πανθεισμὸν ὡς θεωρίαν πλήρη ἀντιφάσεων. Τὸ νὰ λέγη τις, ὅτι Θεὸς καὶ κόσμος εἶναι ἓν καὶ τὸ αὐτὸ εἶναι ὡς ἐὰν λέγη, ὅτι ἓν καὶ τὸ αὐτὸ ὄν εἶναι συγχρόνως τὸ ἄπειρον (ὁ Θεὸς) καὶ τὸ πεπερασμένον (ὡς κόσμος), «τὸ τέλειον καὶ τὸ ἀτελές, τὸ ἀμετάβλητον καὶ τὸ μεταβαλλόμενον, τὸ αἰώνιον καὶ τὸ ἐν χρόνῳ, τὸ πνεῦμα καὶ ἡ ὕλη, ἡ πρώτη αἰτία καὶ τὸ ἀποτέλεσμα, ὁ ὑπέρτατος διευθυντὴς καὶ τὸ διευθυνόμενον πρᾶγμα, ὁ νομοθέτης καὶ ἡ νομοθεσία»¹⁴. Τοιοῦτοτρόπως ὁ Πανθεισμὸς ἀπαραβαίνει τὸν λογικὸν νόμον τῆς ἀντιθέσεως¹⁵. Ἀρνούμενος εἰς τὸν Ὑψιστον τὴν προσωπικὴν αὐτοτέλειαν καὶ ἀθυπαρξίαν, συμφύρει Αὐτὸν μετὰ τοῦ ἀσυνειδήτου Παντός καὶ ὑποδουλώνει Αὐτὸν ὑπὸ τὴν ὕλην, ἡ ὁποία, ὡς ἰστός ἀράχνης, ἐκκρίνεται ἀενάως ἐκ τῶν σπλάγγων αὐτοῦ¹⁶. Τέλος ὁ Πανθεισμὸς εἶναι ἠθικῶς ἀπόβλητος ἕνεκα τῶν ὀλεθρίων ἠθικῶν καὶ κοινωνικῶν συνεπειῶν του. Ἡ ἀξία καὶ ἠθικὴ ὑπόστασις τοῦ ἀνθρώπου συνίσταται ἀκριβῶς εἰς τὸ ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἔχει ἀτομικότητα καὶ ἐλευθερίαν. Ὡστε, ἐὰν ἐξαφανισθῇ ἡ ἀτομικότης του, ταῦτιζομένη πρὸς τὴν θεϊαν οὐσίαν, οὗτος δὲν θὰ ἔχη προσωπικὴν δραστηριότητα, ἐλευθερίαν καὶ εὐθύνην. Ὅλοι αἱ πράξεις του, εὐγενεῖς ἢ ποταπαί, θὰ εἶναι ἄγιοι, διότι θὰ εἶναι θεῖαι. Διὰ τὸ ἠθικὸν κακόν, τὸ ὁποῖον ὑπάρχει ἐν τῷ κόσμῳ, οὐσιαστικῶς θὰ εὐθύνεται ὁ μετὰ τοῦ ἀνθρώπου ταῦτιζόμενος Θεός. Ὁ Θεὸς ἐπομένως δὲν θὰ εἶναι ἀπείρως τέλειος καὶ ἀπείρως ἀγαθός· δὲν θὰ εἶναι τὸ ἀνώτατον Ὀν· δὲν θὰ εἶναι ἄξιος λατρείας. Τὸ πᾶν, ἀκόμη καὶ τὸ ἐγκλημα, θὰ εἶναι θεθεωμένον, δεδικαιωμένον, κατηγορησμένον¹⁷.

(Συνεχίζεται)

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ
Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου
Θεσσαλονίκης.

14. Α. Farges, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 143—144.

15. Γ. Παπαμιχαήλ, ἐνθ' ἄνωτ.

16. Κ. Καλλινίκου, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 32.

17. Α. Farges, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 144—145. Γρ. Παπαμιχαήλ, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 135—136.

ΑΔΕΛΦΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

Ἀγαπητέ μου ἐν Χριστῷ ἀδελφέ,

Θὰ ἤθελα μὲ τὸ γράμμα μου αὐτὸ νὰ σοῦ βγάλω μιὰ λύπη καὶ νὰ σοῦ δώσω μιὰ χαρά. Ἄν ἔχῃς τόσο ζῆλο, τόσο δυναμισμὸ, τόσο διαθέσιμη ἐνέργεια, ὥστε ν' ἀσχολῆσαι μὲ πράγματα, εἴπαμε ἔξω ἀπὸ τὴν ἀρμοδιότητά σου καὶ ἀπὸ τὴν ἀμεση εὐθύνη σου, πρᾶγμα ποῦ σὲ ζημιώνει καὶ σὲ λυπεῖ, τότε μπορεῖς νὰ τὴν χρησιμοποιοῦν πρὸς δόξαν Θεοῦ: Νὰ ἰδρύσῃς Κατηχητικὸ Σχολεῖο στὴν Ἑνορία σου, νὰ μαζεύῃς ἐν συνεννοήσει μὲ τοὺς Δασκάλους, τὰ παιδάκια στὴν Ἐκκλησία σου, μετὰ τῆς θείας Λειτουργίας καὶ ἐκεῖ σὰν παπᾶς ἢ σὰν πατέρας νὰ διδάσκῃς τὸ νόμο τοῦ Θεοῦ ἀπλᾶ, καταληπτὰ ἀπὸ τὰ παιδάκια, μὲ εἰκόνες καὶ παραδείγματα ἀπὸ τὴν καθημερινὴ ζωὴ μὲ συνδυασμὸ ἀνεκδότων. Βοηθήματα ὑπάρχουν. Ἐξ ἄλλου στὸ Κατηχητικὸ Σχολεῖο δὲν χρειάζεται σύστημα εἰδικὸ ἢ μᾶλλον δὲν προέχει αὐτό. Ὁ σοβαρὸς καὶ εὐσυνείδητος ἱερεὺς ποῦ λάμπει μὲ τὸ παράδειγμά του, ποῦ ἀκτινοβολεῖ μὲ τὴν ἀρετὴ του, ποῦ ἔχει ἐπιβληθῆ εἰς τὰς συνειδήσεις τῶν πιστῶν δι' ὅλης του τῆς πολιτείας, εἶναι πρωτίστως ἄξιος ἐμπιστοσύνης. Καὶ σὰν κλώσσα ὅταν κράξῃ τὰ πουλιά της, θὰ μαζεύῃ τὰ παιδάκια τῆς ἐνορίας του, ὅποτε, καὶ ὁ Διδάσκαλος ἂν ὑποτεθῆ πὼς εἶναι στραβόξυλο, αὐτὸς θὰ στηρίζεται ἐπάνω στὴν ἀγάπη τῶν γονέων καὶ στὸν ἐνθουσιασμὸ τῶν μικρῶν. Αὐτὸ εἶναι τὸ δευτέρο (ἀτοῦ) τοῦ Ἱερέως μετὰ τὰ πνευματικά του κεφάλαια. Τὸ τρίτο εἶναι τὰ ἴδια του τὰ παιδιὰ. Προϋποτίθεται πάντοτε πὼς τὰ παιδιὰ τοῦ Ἱερέως, ἀποτελοῦν τὴν πρώτη ομάδα τοῦ Κατηχητικοῦ. Αὐτὰ θὰ τὰ προβάλλῃ σὰν ὑποδείγματα, θὰ τὰ παρουσιάσῃ, γιὰ τὴν ἰδρυσι Κατηχητικῶν Σχολείων ὡς μίαν ἀπόδειξι τῆς προσωπικῆς του δράσεως ἐπάνω στὴν τρυφερὴ ψυχὴ τῶν παιδιῶν. Γιατί ἂν τὰ παιδιὰ του εἶναι ἀτακτα, ἐνοῶ ἀταξίαν ὄχι τὴν φυσικὴν παιδικὴν ζωηρότητά του, ἀλλὰ κάτι ἀντικοινωνικὲς ἀνωμαλίες ἀνεπτυγμένες σὲ βαθμὸ ποῦ τραβοῦν τὴν προσοχὴ τῶν ἄλλων, τί λόγος νὰ γίνεταί γιὰ τὴν διόρθωσι τῶν παιδιῶν τῶν ξένων οἰκογενειῶν;

Ἀλλὰ καὶ πάλιν ἔχω τὴν γνώμη πὼς πρέπει νὰ λειτουργήσῃ τὸ Κατηχητικὸ Σχολεῖο. Ὑπάρχουν ἀξιόσεβαστοι Ἱερεῖς, ποῦ ἔτυχε νὰ ἔχουν κάπως ἀνώμαλα παιδιὰ, χωρὶς καὶ νὰ εἶναι ὑπεύθυνοι γι' αὐτὴ τὴν ἀνωμαλία.

Ἡ Κοινωνία γνωρίζει νὰ ξεχωρίσῃ καὶ νὰ ἐκτιμᾷ τοῦ καλοῦ παπᾶ τὸ προσωπικὸν ἦθος καὶ τὴν προσπάθειά του καὶ ἂν ὑπάρχουν ὠρισμένοι ποῦ θὰ εἰποῦν: «δὲν κυττάζει τὰ παιδιὰ του; Τὰ

δικά μας θέλει νά διορθώση;». Αυτό, μὴ σὲ ἀνησυχεῖ καὶ μὴ σοῦ εἶναι πρόσκομμα προκειμένου νά ἐκτελέσης μιὰ ἄλλου εἶδους θεραπεία στὶς ψυχούλες τῶν μικρῶν, τώρα, ἀλλὰ μεγάλων σὲ λίγα χρόνια, ἐνοριτῶν σου. Αὐτὰ τὰ μικρὰ εἶναι ἓνα φυτώριο τῆς αὐριανῆς ἀμπέλου ποῦ θά φέρῃ καρπὸν πολὺν.

Πρόσεξέ τα, ἀγκάλιασέ τα μὲ στοργή πατρικὴ καὶ ἔχε ὑπ' ὄψιν σου πὼς πρῶτος ἐσὺ θά ὠφεληθῆς γιατί θά σοῦ ἀναπαύσουν τὰ σπλάγχχνα. Ἀπ' αὐτὰ θά βγοῦν οἱ καλοὶ σου ἐνοριτες ποῦ θά πυκνώσουν τὶς Χριστιανικὲς οἰκογένειες. Ἰδιαίτατα στὰ χωριά ποῦ δὲν ὑπάρχουν τόσοι ἀντιδραστικοὶ παράγοντες ὅπως, στὰς πόλεις, τὰ παιδάκια, παρὰ τὴν ἀμορφωσιὰ τῶν γονέων των, εἶναι περισσότερο ντροπαλὰ καὶ συνεσταλμένα. Εἶναι ἀφελέστερα. Μπορεῖ νά εἶναι κάπως σκληρά, ὅμως, σιγά-σιγά, ἢ χονδρόπετρα θά λειανθῇ καὶ θά ἰδῆς τί ψυχούλες θά ξεπηδήσουν ἀπὸ ἐκεῖ μέσα. Ξέρεις, ἐξ ἄλλου, πὼς τὰ παιδάκια αὐτὰ στὰ χωριά δὲν βρίσκουν στὴν πατρικὴ στέγη στοργή, δὲν γνωρίζουν ποτὲ αὐτὴ τὴ μητρικὴ ἀγάπη. Ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τ' ἀνδρόγυνα φιλονεικοῦν, ἀλληλοῦβρίζονται, δέρνονται πολλάκις, καὶ τὰ παιδιά σ' ἄν σφογγάρι ἀπορροφοῦν τὰ οἰκογενειακὰ βρωμόνερα. Ἄνθρωποι κουρασμένοι, βασανισμένοι, χωρὶς ἀνώτερες ἐπιδιώξεις καὶ καμμιά πνευματικότητα, ἐπιδρῶν μᾶλλον ἀρνητικῶς. Ἡ ἀτμοσφαῖρα τοῦ σπιτιοῦ βαρειά, πνιγηρά, παγερὰ γιὰ τὰ παιδιά, τὰ ὅποια ἔτσι ἐξελίσσονται μὲ μιὰ ταλαιπωρημένη φυσικότητα. Ἐπόμενον εἶναι, ὅταν τὰ καλέση ὁ παπᾶς καὶ τὰ ζεστάνῃ μὲ τὴν ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ, νά νοιώσουν ὅτι ἀνήκουν σὲ μιὰ ἄλλη οἰκογένεια πνευματικὴ, ὅτι ἀξίζουν κάθε προσοχῆς, ὅτι δὲν ἔχει νά κάμῃ τὸ γεγονός ὅτι ζοῦν στὸ χωριὸ γιὰτι κι' αὐτὰ εἶναι παιδιά τοῦ Θεοῦ, καὶ ἴσως τὰ πιὸ καλά ἀπὸ ἐκεῖνα ποῦ ζοῦν στὶς μεγάλας πόλεις. "Ὅτι δὲν ξεχωρίζει ὁ Χριστὸς φτωχὰ καὶ πλούσια γιὰτι ἀγαπᾷ τὴν ψυχούλα τους, ποῦ ἀνήκει σ' Ἰσκειῖνον μονάχα καὶ πρέπει νά τὴν κρατήσουν λευκὴ σ' ἄν τὸ κρινάκι. Αὐτὰ τὰ λόγια τοῦ καλοῦ Ἰερέως ὅταν λέγωνται μὲ γλυκύτητα καὶ μὲ πειστικότητα ποῦ εἶναι γραμμένη στὸ πρόσωπό του, στὰ μάτια του, στὴν καθόλου του ἔκφρασι, ἐπιδρῶν τεραστίως στὶς καρδιές τῶν μικρῶν κι' ὅταν μάλιστα αὐτὰ εἶναι βιώματα τοῦ ἰδίου, καὶ ἀκόμη περισσότερο τῶν ἰδικῶν του τέκνων τὰ ὅποια θά εἶναι καὶ ἓνα εἶδος, ἄς ποῦμε, δολώματος ὧσπου νά καλοσνηθίσουν καὶ τὰ ἄλλα, ὅποτε κι' ἂν ὑποτεθῇ πὼς δὲν ἔρχονται ὅλα στὸ Κατηχητικὸ, ὅσα φοιτοῦν καὶ στὸ Δημόσιο Σχολεῖο, ὅμως αὐτὸ τὸ ποσοστὸ τῆς φυσικῆς καλωσύνης θ' ἀποτελέσῃ τὸ κόσμημα τοῦ χωριοῦ, τὸ ὑπόδειγμα στὰ ὑπόλοιπα. Ἀπὸ τὰ παιδάκια αὐτὰ μπορεῖς ἐσὺ ποῦ βρίσκεσαι στὴν Ἐπαρχία νά σχηματίσης μιὰ λειτουργικὴ Χορωδία μετὰ τὸ «Εὐλογημένη

ἡ Βασιλεία», τὴν ὁποῖαν μπορεῖ νὰ διευθύνῃ ὁ Δάσκαλος, γιατί αὐτὸς ξέρεῖ μουσικά, ἔστω καὶ στοιχειώδη. Ἐξ ἄλλου εἶναι τόσο ἀπαραίτητο νὰ λέγωνται σὲ τόσο αὐστηρὸ μουσικὸ τόνο; Ὅχι φυσικά. Ἡ ὁμαδικὴ φωνίτσα τους συντονισμένη, ὡς ὄλον, χαριτωμένη μὲ τὴν παιδικὴ τῆς χροιά, θὰ εὐχαριστῇ καὶ θὰ συγκινηθῶς πιστοὺς τῆς Ἐνορίας. Θὰ διαλέξῃς τὰ πιὸ ἡσυχα καὶ καλλίφωνα. Καὶ μόνος σου, ἐπὶ τέλους, ἀφοῦ τὰ καταφέρνεις. Φοίτησες σὲ Ἱερατικὴ Σχολὴ ἀσφαλῶς καὶ τὴν ἀπλὴ μουσικὴ γιὰ τὴ δουλειὰ σου θὰ τὴν κατέχῃς. Γιατί, ἄς μὴν κρυφτοῦμε, σὰν τὴν στρουθοκάμηλο πού στὸν κίνδυνο μὴ σκοτωθῇ βάζει τὸ κεφάλι τῆς στὴν ἄμμοβαθεῖα μὲ τὴν ἀνοησία πὼς ἐπειδὴ δὲν βλέπει τὸν ἐχθρὸ πού τὴν σημαδεύει δὲν βλέπει κι' αὐτὸς ὀλόκληρο τὸ σῶμά τῆς πού βρίσκεται ἔξω καὶ δίνει μεγάλο στόχο στὰ πυρὰ τοῦ κυνηγοῦ: Οἱ Ἱερεῖς δὲν προσέχουν ν' ἀπαγγέλλουν καθαρὰ τίς εὐχές καὶ τίς ᾠδές, οἱ ψάλτες τὰ κάνουν ἐκεῖ ἴσωμα καὶ προκαλοῦν τὴν θυμηδιὰν μὲ τοὺς σκοποὺς πού παίρνουν, καὶ τὸ ἐκκλησίασμα πού δὲν καταβαίνει τίποτε, ἀρκεῖται νὰ ὀσφραίνεται τὸ νεκρολίβανο, ὥσπου λαβεθῇ καὶ μετατοπίσῃ τὸ ἐνδιαφέρον του, Κυριακάτικα, καὶ πρωτῶν, στὸ καφενεῖο, ὅπως οἱ βρωμόμυιγες στὶς πόρτες τῶν κρεοπωλείων. Καὶ εἶναι προσβολὴ καὶ πληγὴ γιὰ ἓνα φιλότιμο παπᾶ, πνευματικὸν ἄνθρωπο, τὸ φαινόμενον αὐτό: Νὰ προτιμᾶται δηλαδὴ τὸ καφενεῖο ἢ καὶ τὸ χωράφι τὴν ἡμέρα τοῦ Κυρίου, πού ὄλοι οἱ πιστοὶ πρέπει νὰ συναντῶνται ἐπὶ τὸ αὐτὸ σὰν ἀδελφοὶ γιὰ νὰ προσευχηθοῦν καὶ ν' ἀγιαστοῦν στὸ ναὸ τους. Αὐτὸ τὸ σημαδιακὸ φαινόμενον μπορεῖ νὰ τὸ ἀφανίσῃ ὁ Ἱερεὺς, μὲ τὴν καθόλου του εἵπαμε διαγωγὴ, ἀλλὰ καὶ κατὰ ἓνα ποσοστὸ μὲ τὴν παιδικὴ Χορῶδια ἀρκεῖ νὰ συλλάβῃ τὴν ψυχολογία τοῦ χωρικοῦ καὶ νὰ ξεχύνῃ τὸ ἐνδιαφέρον του καὶ τὴν καλωσύνην του παντοῦ. Αὐτὸ λοιπὸν τὸ καλὸ, θὰ εἶναι ἓνας γλυκὺς καρπὸς τοῦ Κατηχητικοῦ σου, ὅταν τοῦτο ἐνισχυθῇ καὶ μὲ ἄλλες πνευματικὲς πατρικὲς ἐκδηλώσεις σου στὰ καλά, τὰ πειθαρχημένα παιδιὰ, ἔστω καὶ ὕλικῆς φύσεως. Δὲν βλέπτει κι' αὐτό. Μιὰ ὠραία διακριτικὴ εἰκόνα, ἓνα καλὸ βιβλιακὴ παιδικό, ἓνα ζευγάρι παπουτσάκια, ἓνα ρουχαλάκι, λίγη προσφορά, μιὰ ἰδιαίτερη ἐπίσκεψι τῆς οἰκογενείας του καὶ ἔπαινος σ' αὐτὴν γιὰ τὸ καλὸ παιδί τῆς, μιὰ προτίμησις ξεχωριστὴ στὸ Ναό, πού θὰ φανερώνη τὴν ἐμπιστοσύνη σου στὰ παιδάκια τοῦ Χριστοῦ, τοῦ Δασκάλου εὐφημος μνεῖα στὸ Σχολεῖο, καὶ κάτι τέτοια, εἶναι πάντοτε βοηθητικοὶ παράγοντες τοῦ σκοποῦ μας. Ὅσῳ ψυχροὶ καὶ ἀδιάφοροὶ καὶ ἄν εἶναι οἱ γονεῖς, ὅσῳ ἄγριοι καὶ πονηροὶ, ὑπάρχει ἓνα ποσοστὸν τοῦ Θεοῦ καὶ πάνω σ' αὐτὸ καὶ στὰ παιδάκια του, ἐπὶ τέλους, θὰ στηριχθῆς, ἀρκεῖ νὰ πάρῃς τὸ θέμα σου αὐτὸ μὲ ζῆλο. Καὶ θὰ τὸ πάρῃς μὲ ζῆλο ὅταν εἶσαι

αδιάβλητος και δὲν ντρέπεσαι κανένα. Εἶναι ἡ Ἱερατικὴ σου ἐξουσία και τὸ κῦρος σου ποὺ θὰ σὲ βοηθήσουν, μετὰ τὸ Θεὸ στο ἔργον αὐτὸ τῆς διακονίας σου. Τὰ παιδάκια ἐκμεταλλεύονται δλοι. Καὶ οἱ καλοὶ γιὰ καλοὺς σκοποὺς, και οἱ κακοὶ γιὰ κακοὺς. Καὶ ἐφ' ὅσον δὲν ἀγνοεῖς αὐτὴν τὴν πραγματικότητα, κανόνισε τὸ πρόγραμμα τῆς Ἱερατικῆς σου ζωῆς και ἀποστολῆς ἔτσι, ὥστε, μετὰ τὴν θεία Λειτουργία, ἀφοῦ ξεκουραστῆς λιγάκι στο σπίτι σου σὰν ἄνθρωπος, νὰ κάνης αὐτοῦ τοῦ εἴδους τὴ νέα λειτουργία στὶς ψυχὰς τῶν μικρῶν. Τὸ ὅτι θὰ συναντήσης δυσκολίες αὐτὸ εἶναι βέβαιον. Καὶ στὶς πόλεις ὑπάρχουν ἐμπόδια γιὰτι ὁ ψευδοπολιτισμὸς προκαλεῖ, τραβάει τὰ παιδιὰ ἄλλοῦ. Ἐσύ, ἂν κατορθώσης νὰ σπάσης τὴν ἄγνοια τῶν Χωρικῶν ἐπέτυχες. Γιὰτι στο Χωριὸ ἡ ἄγνοια τῶν γονέων φέρνει τὰ πολλὰ ἐμπόδια στο πνευματικὸν ἔργο τοῦ ἱερέως, ποὺ, κατὰ τὸ κοινῶς λεγόμενον, θὰ «φτύση αἷμα» ὥσπου νὰ τοὺς βάλῃ στὴ γραμμὴ. Καὶ δὲν θὰ τοὺς βάλῃ ποτὲ στὴ γραμμὴ, ἂν δὲν ἀρχίσῃ ἀπὸ τὰ παιδιὰ μετὰ τὸ Κατηχητικὸ τους, τὸ ὅποῖον θὰ γίνεταὶ σὲ τακτὴ ὥρα, χωρὶς νὰ ἀναβάλεται ἢ και νὰ ματαιοῦται μετὰ τὴν παρεμβολὴν ἄλλων ἱεροπραξιῶν δεκαρολογίας. Γιὰτι μιὰ ἀναβολή, μιὰ ματαιώσις και κάτι μπερδέματα φέρνουν χαλάρωσι στο ζῆλο και ἀνυποληψία στο Κατηχητικὸ Σχολεῖο. Τότε δὲν μπορεῖς νὰ σταθῆς οὔτε σὺ οὔτε και τὸ Κατηχητικὸ σου.

Ἄκουσε τώρα και γιὰ τὴ φιλανθρωπία.

Μὲ ἀγάπη Χριστοῦ. Χ.

ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥΣΑΜΟΥ ΕΙΡΗΝΑΙΟΥ
ΜΕΛΕΤΗΜΑΤΑ ΔΙΑΦΟΡΑ

ΤΟΜΟΙ 1—4

ΑΘΗΝΑΙ 1960

Πωλοῦνται εἰς τὰ Βιβλιοπωλεῖα

και εἰς τὰ γραφεῖά μας,

ἀποστέλλονται δὲ και ταχυδρομικῶς,
ἐλεύθερα ταχυδρομικῶν τελῶν.

*Ἐκαστος τόμος τιμᾶται δρχ. 50.

Η ΣΥΝΤΕΚΝΙΣΣΑ

Γενήσατε;

— Σπαργάνισαμε, συντέκνισσα.

Ήταν ἡ γυνὴ ἀπ' τὰ βουνά, σύζυγος ποιμένος, τοῦ Θεοδωρῆ τοῦ Τσολοβίκου, ἀπὸ ἐκείνας τὰς ἀρχαϊκὰς-τις πρωτινὲς ἢ παλαινὲς, καθὼς τὰς ἔλεγον. Εἶχε ζήσει εἰς τὰ ἡμέρα βουνά, τὰ ἐγγὺς τῆς πολίχνης, ὅπου ὁ παρείσακτος νεωτερισμὸς ἀκόμη δὲν εἶχε ποδάρια διὰ τὸ ἀναρρηχηθῆ, ὠνόμαζε τὸ πιάτο, πινάκι, τὴν σουπιέρα, λοπάδα, τὸ μπαρμποῦνι, τριγλί, τὸ τσεκούρι, ἄξυνάρι, τὴν πουλάδα, νοσσίδα, καὶ τὴν κουμπάρα, εἰς τὴν ὁποίαν ὠμίλει, τὴν προσηγόρευε «συντέκνισσα». Πλὴν τούτων, εἶχεν ἄλλας τινὰς ἀφελεῖς λεπτότητας καὶ εὐφημισμοὺς εἰς τὴν γλῶσσαν, καὶ τὸν τοκετὸν τὸν ἀπεκάλει «σπαργάνισμα».

Εἶχεν κατέλθει εἰς τὴν πολίχνην λίαν πρῶτ, μὲ τὸν βαρύν, ἄγριον χειμῶνα τοῦ Δεκεμβρίου. Ἡ χιὼν ἐπιπτεν ὅλην τὴν νύχτα, καὶ μέχρι τῆς πρωΐας. Τὸ εἶχε «πασπαλώσει» εἰς τὰ βουνά, τώρα τὸ «ἔστρωνε» καὶ εἰς τὸν κάμπον, εἰς τὰ λειβάδια, ἐπάνω εἰς τὰς στέγας καὶ τὰ δώματα τῶν οἰκιῶν, καὶ κάτω εἰς τοὺς δρομίσκους τῆς μικρᾶς πόλεως.

Ἡ γραῖα εἶχε διευθυνθῆ εἰς τοῦ παπᾶ τὸ σπίτι. Ὁ παπα-Βαγγέλης ἦταν ἀκόμη στὴν ἐκκλησιά, δὲν εἶχεν ἀπολύσει ἢ λειτουργία. Ήταν σαρανταῆμερον, παραμονὰς τῶν Χριστουγέννων, καὶ κατὰ τὸ ἔθος, ἡ μυσταγωγία ἐτελεῖτο καθημερινῶς εἰς τοὺς ναοὺς. "Ὁλ' αἱ ἐνορίτισσαι τοῦ παπα-Βαγγέλη τοῦ ἐκουβαλοῦσαν στὸ σπίτι τὰ συνήθη «βλογοῦδια». Ήσαν δὲ ταῦτα ψωμάκια ἐνσφράγισια μὲ τὸ σημεῖον τοῦ Σταυροῦ, προσφερόμενα κατ' οἶκον εἰς τοὺς ἱερεῖς διὰ τὰς ψυχὰς τῶν θενεώτων, κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς τεσσαρακοστῆς. Πολλὰ ἐνορίτισσαι, ἀντὶ νὰ φέρουν ψωμάκια, ἔφερον ἓνα σακκούλι ἀλεύρι, καὶ τοῦτο ἐπροτιμοῦσαν ἐν γένει οἱ παπαδιές. "Οχι διότι θὰ ἐπεθύμοῦσαν «νὰ μπαίνουν σὲ κόπο», νὰ ζυμώνουν, ἀλλὰ διότι τὰ βλογοῦδια ποτὲ δὲν ἐφτουροῦσαν, κι' ἐμοιράζοντο συνήθως εἰς τὰ πτωχὰ καὶ τὰ ξυπόλητα τῆς γειτονιάς, ὅπως καὶ τὰ κόλλυβα.

Ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος γραῖα τσομπάνισσα, ἡ Τσολοβίκαινα, ἦταν ἀπὸ τίς καλὲς ἐνορίτισσες. Πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν εἶχε φέρει εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ παπᾶ, ὅπως κατ' ἔτος ἐσυνήθιζεν, ὀγκώδη ὀπωσοῦν σάκκον μὲ ἀλεύρι ἀπὸ ἐντόπιον σῖτον, παραγωγὴν ἀπὸ τοὺς κόπους τῶν ἰδίων τέκνων τῆς, καὶ διὰ τὸν λόγον τοῦτον, ὡς καὶ διότι ἦτο συντέκνισσά τῆς, ἀπῆλαυε τῆς εὐνοίας τῆς παπαδιᾶς.

— Θ' ἀργήσ' ὁ παπᾶς, συντέκνισσα;

—“Οπου εἶναι, ἔρχεται, κουμπάρα.

Ἡ συντέκνισσα εἶχε φέρει ἀπὸ τὸ καλύβι, ἐντὸς καλάθου, μίαν φιάλην γεμάτην... ὄχι γάλα, ἀλλὰ καθαρὸν νερόν, ἀπὸ τὸ ἀγίασμα τῶν Ταξιαρχῶν, τὸ ἀναβλύζον ὑπ’ αὐτὸ τὸ ἱερόν βῆμα τῶν ἐξοχικῶν ναύσκων. Διηγῆθη ἐν ὀλίγοις εἰς τὴν πρεσβυτέραν, ὅτι ἡ κόρη της, ἡ Κρατήρα, ἥτις εἶχεν ὑπανδρευθῆ πρὸ τριῶν ἐτῶν ἐγέννησε τὴν νύκτα αὐτὴν τὸ δεύτερον παιδί της ἀγόρι. Εἰς τὴν πρώτην γένναν, πρὸ δύο ἐτῶν, εἶχε κάμει κορίτσι, τὸ ὁποῖον εἶχε ζήσει ὀλίγας ἡμέρας, καὶ εἶχεν ἀποθάνει. Τώρα πλέον ἄς ἦταν στερεωμένο καὶ καλορρίζικο νὰ τῆς ζήσει αὐτό, ἀφοῦ μάλιστα ἦτο καὶ ἀγοράκι. Ἡ παπαδιά της εἶπε τὰς ἐγκαρδίους εὐχὰς της, καὶ οὔτε τὴν ἀρώτησε τί περιεῖχεν ἡ φιάλη, ἢ ἐντὸς τοῦ καλάθου, ἤξευρε καλῶς περὶ τίνος ἐπρόκειτο.

Συνήθειαν εἶχον αἱ γερόντισσαι ποιμενίδες τῶν βουνῶν, ὅταν νεώτερα τις μεταξὺ τούτων ἐγέννα βρέφος ἐν καιρῷ χειμῶνος, εἰς τὸ καλύβι στὰ βουνὰ ἐπάνω, καὶ ὁ χειμῶν ἦτο σφοδρὸς, ὅπως ἐφέτος, ἐπειδὴ θὰ ἦτο μέγας κόπος διὰ τὸν παπᾶν ν’ ἀνέλθῃ νὰ δώσῃ τὴν συνήθη εὐχὴν εἰς τὴν λεχώνα, νὰ γεμίζουσιν ἐν ἀγγεῖον νερόν, ἢ ἀπὸ τὸ ἀγίασμα τῶν Ταξιαρχῶν ἢ ἀπὸ τὸ πλούσιον νᾶμα τοῦ Προφήτου Ἡλιοῦ, κατὰ τὸ Κανήμερον, εἰς τὸ ὁποῖον ἔβοσκαν ἢ ἐκατοικοῦσαν αἱ οἰκογένειαι τῶν ἀγροδιαίτων, καὶ νὰ τὸ πηγαίνουν εἰς τὸν παπᾶν, κάτω εἰς τὴν χώραν. Ὁ παπᾶς ἐφοροῦσε τότε τὸ ἐπιτραχήλι, ἀνοίγε τὸ Εὐχολόγιον, κι’ ἐδιάβαζεν ἐπάνω εἰς τὴν φιάλην τοῦ νεροῦ, τὰς «Εὐχὰς εἰς γυναῖκα λεχώ». Ἡ δὲ γερόντισσα ἐπαιρνε τὴν φιάλην τοῦ νεροῦ τοῦ διαβασμένου, ἐπανεστρεφεν ἐν σπουδῇ ταχύπους καὶ ἀνυπόδητη, εἰς τὸ βουνόν, εἰς τὸ καλύβι, κι’ ἐρράντιζε μὲ τὸ ἡγιασμένον νερόν τὴν λεχώ, τὸ βρέφος τὴν κλίνην, τὸ λίκνον, τὴν γυναῖκα τὴν ἐκτελέσασαν χρέη μαίας, ἀν τοιαύτη ὑπῆρχε, καὶ τοὺς ἄλλους, ὅσοι τυχὸν παρέστησαν εἰς τὸν τοκετόν, ὡς καὶ ὅλον τὸν θάλαμον. Οὕτως ἐγίνετο ἡσυχος ὅτι εἶχε τὴν εὐχὴν τῆς ἐκκλησίας, καὶ μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς Παναγίας, πᾶν κακὸν ἔφευγε τότε μακρὰν. Ὑπῆρχεν εὐσέβεια καὶ εἰς τὰ βουνὰ.

Μετ’ ὀλίγον ἦλθεν ὁ παπᾶς ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν, ἤκουσε τὴν ἱστορίαν ἀπὸ τὴν συντέκνισσαν, ἐπὶ τὴν φασκομηλίαν του μ’ ἕνα μικρὸν δίπυρον, εἶτα ἔβαλε τὸ πετραχήλι, καὶ ἐδιάβασε τὰς εὐχὰς. Ἡ γυνὴ ἔλαβε τὴν φιάλην τοῦ νεροῦ καὶ ἀπῆλθε.

Μετὰ δύο ἡμέρας, τὸ δειλινὸν τοῦ Σαββάτου, ἡ γερόντισσα ἐπανῆλθε δρομαία. Εἶχε παύσει νὰ χιονίζει, ἀλλὰ ψυχρὸς βορρᾶς ἐφύσα ἐπάνω εἰς τὰ χιονισμένα μέρη. Τὸ χιόνι ἦταν ὅπως ἔλεγον, μισὸ μπόι στὰ βουνὰ, ἕνα γόνα κάτω στὴν χώρα. Ἀλλὰ κατ’ ἀκρίβειαν, ἐπάνω στὰ βουνὰ θὰ ἦταν ὡς ἕνα γόνα, καὶ ὡς μίαν σπιθαμὴν κάτω.

Ἡ συντέκνισσα εἶχεν ἔλθει ἀσθμαίνουσα, σχεδὸν «ξεγλωσσαμένη» τὴν ὥρα ποῦ ὁ παπᾶς ἠτοιμάζετο νὰ ὑπάγῃ στὸν ἑσπερινόν. Ἄρχισε νὰ διηγῆται :

— Τὴν ἄλλη φορά, σύντεκεν παπᾶ, τὴν εὐχή σου νᾶχω, μ' ἐμάλωσες· μοῦπες πὼς δὲν ἔκαμα καλὰ ποῦ ἐπιασα τὸ παιδί καὶ τὸ ἐβάπτισα μονάχῃ μου στὸν ἀέρα, κι' εἶπα «στ' ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος», μὰ πὼς ἔπρεπε νὰ τὸ βαφτίσω σὲ μιὰ λεκάνῃ μὲ νερό... καὶ μοῦπες πὼς τὸ παιδί, σὰν ἀπέθανε, δὲν ἔπρεπε νὰ ταφῆ σ' ἄγια χώματα, καὶ δὲν μπορούσες, ἢ ἀγιωσύνη σου, νᾶρθῃς νὰ τὸ διαβάσης. Τώρα τὸ παιδί αὐτὸ κινδυνεύει, δὲν εἶναι καλὰ... Τοὺς εἶπα, ἐγὼ θὰ τρέξω κάτω στὴ χώρα, νὰ πῶ τοῦ παπᾶ, ἂν θέλῃ νᾶρθῇ καὶ σεῖς, σὰν ἰδῆτε πὼς δὲν πάει τὸ παιδί καλὰ, κι' ἀργῶ ἐγὼ νὰ γυρίσω, τότε νὰ τὸ βουτήξετε σὲ μιὰ λεκάνῃ μὲ χλιδὸ νερὸ τρεῖς φορές, καὶ νὰ πῆτε «στ' ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος...» Εἶπα μιὰ νὰ πάρω τὸ παιδί, νὰ τὸ τυλιξῶ καλὰ, καὶ νὰ σοῦ τὸ φέρω νὰ τὸ βαφτίσης παπᾶ μου... μόνε φοβήθηκα μὴν τελειώσῃ στὸ δρόμο τὸ παιδί, καὶ πάῃ ἀβάφτιστο, καὶ τότε θὰ τὸ εἶχα στὸ λαιμὸ μου... Ἔτσι ἀπεφάσισα νὰ ρθῶ νὰ σοῦ πῶ, κι' ὅπως πῆς ἢ Ἀγιωσύνη σου, ἔτσι νὰ γίνῃ... Ἔφερα καὶ τὸ γαιδουράκι μου, μὴν τυχὸν θέλῃς γιὰ τὰ ἱερά σου καὶ γιὰ καβάλα.

Ἄμα ἤκουσε τὴν ἐξήγησιν τῆς συντέκνισσας, ἢ παπαδιά ἀκουσίως συνῆψε τὰς χεῖρας καὶ ὑπεψιθύρισε·

— Πω, πῶ! θὰ κρυώσης παπᾶ μου!

Ὁ παπᾶς ἐσκέφθη πρὸς στιγμὴν εἶτα εἶπεν·

— Ἄς εἶναι· θὰ ἔλθω νὰ τὸ βαφτίσω.

Στραφεὶς ἐν σπουδῇ πρὸς τὴν πρεσβυτέραν, εἶπε·

— Στεῖλε, παπαδιά, τὸ κλειδί, τοῦ παπᾶ-Γιάννη, νὰ πάγῃ νὰ διαβάσῃ ἑσπερινόν, ἐπειδὴ θὰ λείπω ἐγώ... Φώναξε τὸ παιδί... νὰ πάῃ ὡς τὴν ἐκκλησιά, νὰ τοῦ δώσῃ ὁ παπᾶ-Γιάννης τὸ μικρὸ γυαλάκι μὲ τ' Ἅγιο Μύρο...

Εἶτα, μεταμεληθεὶς ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἀποστολὴν τοῦ υἱοῦ του·

— Ὅχι, μὴν τὸν στέλνῃς, παπαδιά... μὴν τοῦ λὲς χαμπάρι... θὰ γυρεύῃ νὰ μᾶς ἀκολουθήσῃ, ναρθῇ μαζύ μας... Θὰ πάω μοναχὸς μου καλλίτερα... γιὰ νὰ πάρω καὶ τ' Ἄρτοφόριο.. γιὰ νὰ τὸ κοινω-νήσουμε κι' ὅλα, κατὰ τὴν βάφτισι, τὸ παιδί.

Ἐβαλεν εἰς μικρὸν δισάκκιον μίαν δεσμίδα μὲ τὰ παλαιὰ του ἄμφια, τὸ Εὐαγγέλιον, τὸ μικρὸν Εὐχολόγιον καὶ τὸ θυμιατόν.

— Ἐχω τὸ γαιδουράκι, ἐπανέλαβε καὶ δευτέραν φορὰν ἢ συντέκνισσα. Φέρε νὰ τὸ φορτώσω, παπᾶ... Καβαλικεύεις κι' ἢ ἀγιωσύνη σου.

— Βλέπουμε κουμπάρα, φόρτωσε τὰ ἱερά κι' ἔλα ὡς τὴν ἐκκλησιά μὲ τὸ γαιδουράκι.

Ἡ παπαδιά, ἀνήσυχος τοὺς ἔβλεπεν ἀναχωροῦντας, ἀλλὰ δὲν ἐτόλμα νὰ ἐκφωνήσῃ παράπονον ἢ ἀντίρρησίν τινα, ἔκαμε τὴν ἀνάγκην φιλοτιμίαν, καὶ εἶπε·

—Τουλόου σ' θὰ τὸ βαφτίσης κουμπάρα!... Τί κρῖμα ποὺ δὲν μπορῶ κι' ἐγὼ ν'άρθω, νὰ γίνω νουνά.

—Ἄς εἶναι καλά, συντέκνισσα, εἶπεν ἡ γραῖα. Μοῦ ἔχεις βαφτίσει δυὸ παιδιὰ ἀπ' τὸ λαιμό σου, καὶ τὰ δυὸ ζοῦνε... Τώρα ἐγὼ θὰ κάμω τὴ νουνά.

Ἐπῆγαν μέχρι τοῦ ἐνοριακοῦ ναοῦ, εἶτα ἐξεκίνησαν. Ὁ μικρὸς δεκαετῆς τοῦ παπᾶ εὐτυχῶς δὲν τοὺς εἶχε μυρισθῆ, ἐπειδὴ ἔπαιζεν ἐκεῖνην τὴν στιγμήν τις χιονιῆς μαζὺ μὲ ἄλλα παιδιὰ. Ἄλλως θὰ ἔτρεχεν κατόπιν τους, καὶ θὰ ἤθελε νὰ τοὺς συνοδεύσῃ εἰς τὴν ἐκδρομὴν, μὲ ὄλον τὸ ψῦχος καὶ τὰ χιόνια.

Ὅταν ἐβγῆκαν εἰς τὰ Λειβάδια, ἔξω τοῦ χωριοῦ, ὁ ἥλιος ἔκλινε ταχύς, μέσφ λευκῶν συννέφων, ἔλαμπαν τὰ χιόνια στὰ βουνά, ἐσφύριζεν ὁ ἄνεμος ἀνάμεσα στὶς κουμαριῆς καὶ τὰ σχοῖνια, ὄλα βαρυφορτωμένα ἀπὸ χιόνια, δένδρα καὶ θάμνους καὶ χαμόκλαδα. Ἡκούετο ἐλαφρὸς θροῦς χιόνος, πιπτούσης ἐδῶ καὶ ἐκεῖ. Τὸ ὄνारीον ἐπάτει ὡς ἐπάνω εἰς βαμβάκια στρωμένα, ἔτρεχεν, ἔτρεχε κι' ὁ παπᾶς καβάλα... Ἐτρεχε κι' ἡ συντέκνισσα ἀπ' ὀπίσω ἀπ' τὴν οὐράν, γνωρίζουσα, μὲ ἐλαφρὰ τινα ἐπιφωνήματα καὶ μὲ μίαν βέργαν τὴν ὁποίαν ἐκράτει, νὰ κάμνῃ τὸ ὑποζύγιον νὰ τρέχῃ.

Ἐτριζεν τὸ χιόνι ὑπὸ τὰ βήματα. Ἐπῆγαν ἀπὸ τὸν κάτω δρόμον, τὸ ρέμμα-ρέμμα, ὅπου δὲν εἶχε πιάσει πολὺ τὸ χιόνι. Πλησίον εἰς τὸ ρεῦμα τοῦ μικροῦ χειμάρρου, εἰς τὸ ἀμμόχωμα, τὸ χιόνι, καθὼς ἐπιπτεν, ἔλυωνε. Ἡ συντέκνισσα ἔλεγεν·

—Ὁ Χριστὸς μαζὺ μας!

Ἐνόει πρῶτον τὸ Ἅγιον Ἄρτοφόριον, τὸ ὁποῖον ὁ παπᾶς εἶχε βάλει εἰς τὸν κόλπον του, εἶτα τὸ Ἅγιον Μῦρον καὶ τὰ ἱερὰ σύμβολα, Εὐαγγέλιον καὶ Σταυρόν. Σὰν ἀνηφόρισαν ἀπὸ τὸ ρέμμα ἐπῆραν τὸν πλαγιὸν δρόμον, εἰς τὸ ὑπῆνεμον, ὅπου ἐπὶ μᾶλλον ἔτριζεν ὑπὸ τοὺς πόδας τὸ χιόνι. Πουλὶ δὲν ἐκελαδοῦσε, μόνον κρωγμὸς κόρακος ἠκούσθη κάπου, σιμὰ εἰς ἓνα βράχον, προσκύπτοντα εἰς τὴν ὄφρὸν τοῦ βουνοῦ, μὲ μίαν σπηλιὰν ὑποκάτω. Ἡ συντέκνισσα ἐπανέλαβε «Χριστὸς καὶ Παναγιά!».

Καὶ ἡ φωνὴ τοῦ κόρακος ἐσίγησε.

Ἐφθασαν εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ μικροῦ βουνοῦ, ἐνύχτωνε. Χάσιμο φιεγγαριοῦ. Ὀλίγα ἄστρα ἔλαμπαν ἄνω, ἐντὸς ἄχνης, ὡς κοσμῆματα εἰς πέπλον χηρείας καὶ τὰ χιόνια κάτω ἀντέλαμπον εἰς τὴν ἀστροφεγγιάν. Ἡκούσθη μία φωνὴ ἀγριογάτου θρηνώδους.

Ἡ συντέκνισσα εἶπε πάλιν·

—Χριστὸς!

Καὶ ὁ ἀγριόγατος ἔπαυσε νὰ οὐρλιάζη. Ἡ μικρὰ συνοδεία ἐβάδισεν ἀκόμα ὀλίγον, καὶ τέλος ἔφθασαν εἰς τὸ καλύβι.

Δύο ἀνθρώπιναι φωναὶ ἠκούσθησαν εἰς τὰ παράθυρα τῆς ἐπαύλευς. Ὁ βοσκός, ὁ σύζυγος τῆς λεχοῦς, καὶ ὁ σύντροφός του, ὁ ἀδελφὸς ἐκείνης—οἵτινες τώρα μόνις εἶχον ἔλθει μὲ τὸ κοπάδι ἀπὸ τὸ πέραν Μέγα Ρεῦμα, ὅπου εἶχον ὀδηγήσει εἰς τὸ ὑπὴνεμον τὰ πρόβατα—τούς ἐπερίμεναν.

—Ἐρχονται, ἔρχονται!

—Εἶναι κι' ὁ παπᾶς μαζύ.

Οἱ δυὸ βοσκοὶ ἐβοήθησαν τὸν παπᾶν νὰ πεζεύσῃ, ἐξεφόρτωσαν τὸ δισάκιον μὲ τὰ ἱερά, εἰσῆλθον ὅλοι εἰς τὴν καλοπισμένην καλύβην, ὅπου ὑπῆρχε θάλαμος ἐστίας, καὶ ὁσμὴ ἀγροτικῆς οἰκοκυροσύνης. Ἡ λεχὼ ἄμα τοὺς εἶδε, χλωμὴ, μελαψή, ἀνεσηκώθη ἐπὶ τῆς κλίνης.

—Ἄς γίνῃ χριστιανὸς, ἐψιθύρισεν.

—Ἄς μπῆ στοῦ Θεοῦ τὴν στράτα, παιδί μου συνεπλήρωσεν ἡ μήτηρ της.

Μεγάλῃ χύτρα μὲ νερὸν ἐθερμαίνεται εἰς τὴν ἐστίαν. Ἦτοιμάσθη καθαρὰ λεκάνη. Ὁ παπᾶς ἐφόρεσε ἄμφια, καὶ ἤρχισε τὰς εὐχὰς τῶν κατηγουμένων.

Ἡ συντέκνισσα ἐπῆρεν εἰς τοὺς βραχίονάς της τὸ νεογνόν, ἀν00800ν, μελαμψὸν καὶ θλιβερῶς ἀσθμαῖνον, κι' ἐστάθη πλησίον τοῦ παπᾶ. Μετ' ὀλίγον ἐκείνος τῆς εἶπε νὰ στραφῆ πρὸς δυσμὰς.

—Ἄπετάζω τῷ Σατανᾷ;

Ἡ γερόντισσα εἶχε βαφτίσει καὶ ἄλλα βοσκοπούλα εἰς τὴν ζωὴν της. Ἄπεκρίθη πάραυτα.

—Ἄπεταξάμενος.

—Καὶ ἐμφύσησεν καὶ ἔμπυσεν αὐτῷ».

Ἡ ἀνάδοχος ἔκαμε φφ! πφ!

Ὁ ἱερεὺς τῆς εἶπε νὰ στραφῆ πρὸς τὰ εἰκονίσματα, ὅπου ἔκαιε ἡ κανδήλα μὲ μεγάλῃ φλόγα τῆς θρυαλλίδος.

—Ἄσυντάσσει τῷ Χριστῷ!;...» «Καὶ πιστεύεις αὐτῷ;».

Εἶπε ὀλίγα λόγια ἀπὸ τὸ «Πιστεύω», ἄλλα πλείοτερα ὁ υἱὸς της, ὅσα ἤξευραν. Τὰ λοιπὰ συνεπλήρωσεν ὁ ἱερεὺς.

—Ἄσυνετάξω τῷ Χριστῷ;»

—Συνεταξάμενος...

Εἶτα, ἐπάνω εἰς τὴν πρόχειρον κολυμβήθραν, ἀνεγνώσθησαν αἱ εὐχαί. Εὐθύς ὕστερον, «Βαπτίζεται ὁ δοῦλος τοῦ Θεοῦ...». Τὸ βρέφος ἐκλαυμύρισεν ὀλίγον πλὴν ἀνέπνεεν ἐλευθερώτερον. Ἐπειτα «Σφραγίς δωρεᾶς», ἀκολούθως «Ὅσοι εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθητε» καὶ οἱ τρεῖς γῦροι περὶ τὴν κολυμβήθραν. Τελευταῖον.

«Οἱ ἔνδεκα μαθηταὶ ἐπορεύθησαν» ἕως «τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος. Ἀμήν».

Τέλος, ὁ παπᾶς ἐπῆρε τὸ Ἄρτοφόριον, ἀπὸ τὴν σανίδα τοῦ εἰκονοστασίου, ὅπου τὸ εἶχεν ἀποθέσει, καὶ μετέδωκεν εἰς τὸ νήπιον τὸ Σῶμα καὶ τὸ Αἷμα τοῦ Χριστοῦ. Εἶτα ἐξεδύθη, ἐσκέπασεν ὅλα τὰ ἱερά του, ἐκάθησεν, εἶπε τὰς ἰδιαιτέρας εὐχὰς του, ἔφαγε δύο ἢ τρία σῦκα, τὰ ὁποῖα προσεφέρθησαν, ἔπιεν ὀλίγον ρακίον ἀπὸ στέμφυλα, ἔργον τῶν χειρῶν τῆς συντέκνισσας, καὶ ἀπῆλθε δύο ὥρας νύκτα, καβάλα πάλιν στὸ γαϊουράκι, συνοδευόμενος τὴν φορὰν ταύτην ἀπὸ τὸν νεαρὸν βοσκόν, τὸν υἱὸν τῆς γραιίας.

Τρεῖς ἡμέρας ὕστερον, τὴν Τρίτην τὸ μεσημέρι, ἡ συντέκνισσα κατῆλθεν καὶ πάλιν μὲ πρόσωπον κατηφές.

Τὸ παιδίον εἶχεν ἀποθάνει.

— «Ὅπως πῆς ἡ ἀγιωσύνη σου, εἶπε.. νὰ τὸ βάλωμε σ' ἄγιο χῶμα;

— Εἶναι στὸν Παράδεισο πρύμα, ὅπου καὶ ἂν τὸ βάλουμε, εἶπεν ὁ παπᾶς.

— Μὲ τὰ τσαρουχάκια του, συνεπλήρωσε τὴν παροιμιώδη ἐκφρασιν ἡ παπαδιά.

— Δὲν εἶχε μεγαλώσει ἀκόμη γιὰ νὰ φορέσῃ τσαρουχάκια, εἶπεν ὁ παπᾶ-Βαγγέλης. Εἰς τὸν κῆπον τῆς Ἐδέμ δὲν ἔχει ἀγκάθια καὶ τριβόλια, καὶ μπορεῖ κανεὶς νὰ πάη καὶ ζυπόλυτος.

Εἶτα ἐπέφερεν·

— Ἄς εἶναι, συντέκνισσα. Θαρῶ νὰ τὸ θάψω...

Ὁ παπᾶς ἐκαβαλίκεψε καὶ πάλιν εἰς τὸ ὄναριον. Ἦτο ἡμέρα, τὴν φορὰν ταύτην. Τὰ χιόνια δὲν εἶχαν λυώσει, ἀλλ' ἦτο νηνεμία, καὶ μᾶλλον γλύκα.

Τὴν φορὰν ὅμως αὐτὴν ἠκολούθησε καὶ ὁ μικρὸς υἱὸς τοῦ παπᾶ. Δὲν ἠμπόρεσαν νὰ τὸν γελάσουν, ὅπως τὴν ἄλλην φορὰν. Ἄμα εἶδε τὴν συντέκνισσα νὰ ἔρχεται, ἐκατάλαβε πὼς κάτι τρέχει, κι' ἐκόλλησεν ἐκεῖ, εἰς τὴν πόρταν τῆς οἰκίας, εἰς τὴν σκάλαν, ὅπου ἤκουσε τὴν εἶδσιν τῆς γραιίας.

Τὸ παπαδόπαιδον, μικρὸν μαθητᾶριον δέκα ἢ ἔνδεκα χρόνων, ἦτο πολὺ περίεργον καὶ ἐπίμονον πλάσμα. Ἐπέμενε ν' ἀκολουθῇ τὸν παπᾶ του παντοῦ εἰς τὴν πόλιν καὶ τὴν ἐξοχὴν, εἰς χαρὰν καὶ εἰς λύπην, εἰς ζωντανὰ καὶ ἀποθαμμένα. Ἀνέβησαν τὸν ἀνήφορον. Ὁ ἥλιος ἄρχισε νὰ λυώνῃ τὰ χιόνια.

Μικρὸς πολύρροχος χεῖμαρρος ἐσχηματίζετο παντοῦ, ὅπου χαράδρα καὶ μικρὰ κοιλάς. Μετ' ἑλίγον ἔφθασεν εἰς τὸ καλύβι. ὅπου μία λεχώνα μήτηρ ποιμενίς ἔκλαιε τὸ ἀγοράκι τῆς, τὸ ὁποῖον δὲν εἶχε προφθάσει νὰ θηλάσῃ.

Τὸ μικρὸν νήπιον εἶχε ζήσει πέντε ἡμέρας εἰς τὸν κόσμον, ἐν μέσῳ χιόνων καὶ παγετῶν. Ὁ παπᾶς ἐφόρεσε τὸ πετραχήλι, καὶ ἄρχισε τὴν ἀκολουθίαν τῶν νηπίων. «Τῶν τοῦ κόσμου ἡδέων, ἀναρπασθὲν ἄγευστον...ἐβόας τοῖς Ἀποστόλοις, ἄφετε τὰ παιδιά, ἵνα ἔρχωνται πρὸς με... Οὐδὲν ἐστὶ πατρὸς συμπαθέστερον, οὐδὲν ἐστὶ μητρὸς ἀθλιώτερον...».

Ὅπου, ὁ μικρὸς υἱὸς τοῦ παπᾶ, ὅστις ἐκύταζε ἀνάληγτος τὸ μικρὸν νεκρὸν σῶμα, ἠρώτησεν ἀκαίρως τὸν πατέρα του:

— Παπᾶ, γιατί λὲς «μητρὸς ἀθλιέστερον», καὶ δὲ λὲς «συμπαθέστερον», ὅπως καὶ γιὰ τὸν πατέρα;

Ὁ ἱερεὺς ἄρχισε τὰ τελευταῖα τροπάρια, τοῦ Ἀσπασμοῦ. «ὦ! τίς μὴ θρηνήσει, τέκνον μου, ὅτι βρέφος ἄωρον, ἐκ μητρικῶν ἀγκαλιῶν, ὡσπερ στρουθίον ἐπέτασας. ὦ τέκνον, τίς ποτε μὴ στενάξει βλέπων σου τὸ πρόσωπον εὐμάραντον, τὸ πρὶν ὡς ῥόδον τερπνόν».

Καὶ πάλιν τὸ παπαδόπουλον, καθὼς ἐκράτει τὸ Ἀγιασματάριον κι' ἐμουρμούριζε τὰς λέξεις μαζὺ μὲ τὸν πατέρα του δὲν ἐκρατήθη νὰ ἐρωτήσῃ:

— Γιατί, παπᾶ, πεθαίνουν τὰ μικρὰ παιδάκια;

Ὅς ἀπάντησις εἰς τὴν ἐρώτησιν ἐπῆλθε τὸ τελευταῖον τροπάριον, τὸ «Δόξα». «Ἄλγος τοῦ Ἀδάμ ἐχρημάτισεν ἡ τοῦ ξύλου ἀπόγευσις πάλα ἐν Ἐδέμ... δι' αὐτοῦ γὰρ εἰσῆλθεν ὁ θάνατος, παγγενῆ κατεσθίαν τὸν ἄνθρωπον».

Εἶτα ἡ ἐκφορὰ ἔγινεν ἔξω τοῦ ναῖσκου τῶν Ταξιαρχῶν. Ἡ γραία, ἡ συντέκνισσα, ἐκράτει τὸ μικρὸν πρόχειρον φέρετρον ἐν εἴδει λίκνου. Ὁ ἱερεὺς μὲ μαχαιρίδιον ἐχάραξεν ἐπάνω εἰς ἓνα κεραμίδι, σταυροειδῶς ΙΣ ΧΣ ΝΙΚΑ. Εἶτα «Γῆ εἰ καὶ εἰς γῆν ἀπελεύσει» καὶ τὰ λοιπά. Τὸ μικρὸν πλᾶσμα κατῆλθε νὰ κοιμηθῇ τὸν χρόνιον ὕπνον ὑποκάτω ἀπὸ τὰς χιόνας.

(1903).

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΠΑΠΑΔΙΑΜΑΝΤΗΣ

ΤΑ ΧΑΡΟΥΜΕΝΑ ΠΑΙΔΙΑ

εἶναι τὸ περιοδικὸ ὄλων τῶν παιδιῶν τῆς Ἑλλάδος. Τὸ διαβάζουν μὲ ἐνθουσιασμό, διότι μορφώνονται Ἐθνικά, Ἐκκλησιαστικά, Χριστιανικά. Ποικιλία θεμάτων, πλουσιωτάτη πολύχρωμη εἰκονογράφησις.

Ἐγγραφαὶ εἰς τὰ Γραφεῖα τῆς Ἀποστ. Διακονίας.

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΑ
ΑΠΟ ΤΗΝ «ΦΙΛΟΘΕΟΝ ΑΔΟΛΕΣΧΙΑΝ»
ΤΟΥ ΕΥΓΕΝΙΟΥ ΒΟΥΛΓΑΡΗ
ΕΠΙΣΤΑΣΙΕΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΓΕΝΕΣΙΝ

**Οί Γονεῖς δὲν πρέπει νὰ τυφλώνωνται ἀπὸ τὴν στοργή
 τοὺς πρὸς τὰ παιδιὰ τοὺς, ἀλλὰ νὰ τὰ ἐπιπλήττουν.**

Πόσοι γονεῖς, πὺ εἶναι τυφλωμένοι ἀπὸ τὴν ὑπερ-
 βολικὴν ἀγάπη πρὸς τὰ παιδιὰ τοὺς δὲν καμαρώνουν
 σχεδὸν καὶ γιὰ τὰ ἐλαττώματά τοὺς; Καὶ ἢ τὰ συγχω-
 ροῦνε εὐκολα· ἢ τὰ λογαριάζουν σὰν τιποτένια· ἢ καὶ τὰ
 παραβλέπουν ὅπως διόλου καὶ τὰ λησμονοῦνε.

Ὁ Ἰακώβ ὅμως δὲν ἔκανε παρόμοια. Ἀλλὰ καὶ
 τὸ ἀμάρτημα τοῦ Ρουβήμ, πὺ ἐμόλυνε τὴν πατρικὴν
 του κοίτη· καὶ τὸ ἀδίκημα τοῦ Συμεὼν καὶ τοῦ Λευὶ, πὺ
 γιὰ νὰ ἐκδικηθοῦνε τάχα τὴν προσβολὴ πρὸς τὴν ἀδελ-
 φή τοὺς κατέσφαξαν, μικροὺς μεγάλους, τοὺς Σικιμίτες
 καὶ διαρπάσανε τὰ ὑπάρχοντά τοὺς, αὐτὰ τὰ κακουργή-
 ματα τῶν παιδιῶν του τὰποκήρυξε καὶ τ' ἀποστρά-
 φηκε σ' ὅλη του τὴ ζωὴ. Καὶ δὲν ἔλειψε νὰ τοὺς ἐλέγξῃ,
 σὰν σκληροτράχηλος καὶ σὰν αὐθάδης, καὶ σ' αὐτὰ
 ἀκόμη τὰ τέλη τῆς ζωῆς του· καὶ στὴν ὥρα τοῦ θανάτου
 του, ὅταν ἔβγαινε ἡ ψυχὴ του· «Ρουβήμ, πρωτότο-
 κέ μου, ἐστάθηνες σκληρὸς καὶ αὐθάδης· ἄς μὴ βράζῃς
 ὅπως τὸ νερό» (Γεν. μθ' 3). Αὐτὸ τὸ «μὴ ἐκξέσης»
 νὰ μὴ βράζῃς, ὁ Εὐσέβιος τὸ θεωρεῖ σὰν ἐπιτίμιο καὶ
 σὰν ποινὴ· «Νὰ μὴ ἀνεβῆς σὰν τὸ νερὸ πὺ βράζει·
 νὰ μὴν ὑψωθῆς, νὰ μὴν φουσκώσης. Παρόμοια καὶ ὁ
 θεῖος Κύριλλος τῆς Ἀλεξανδρείας, πὺ ἐξηγεῖ ταυτό-
 χρονα καὶ τὸ βράσιμο τοῦ νεροῦ· «Τὸ νερὸ πὺ βράζει
 φέρεται πρὸς τὰ ἐπάνω καὶ χύνεται ἔξω ἀπὸ τὸ λεβέτι·
 καὶ μοιάζει ἔτσι καὶ φαίνεται πολὺ· γι' αὐτό, λέει,
 νὰ μὴ βράζῃς, τοῦτέστι νὰ μὴ φουσκώσης, νὰ μὴ σηκω-
 θῆς πολὺ». Ἔτσι, μὲ τὸ ἴδιο ἐπιτιμητικὸ νόημα, τὸ
 θεωρεῖ πὺς εἰπώθηκε καὶ ὁ ἱερὸς Θεοδώρητος.

Τὴν ἴδιαν ἀπέχθεια πρὸς τὸ κακὸ ἔδειξεν ὁ Πατριάρχης καὶ πρὸς τ' ἄλλα του τὰ παιδιὰ, ποὺ ἔπεσαν κι' αὐτὰ σὲ βαρὺ ἀμάρτημα «ὁ Συμεὼν καὶ ὁ Λευὶ συνήγησαν στὸ κακὸ κι' ἔκαμαν τὴν ἀδικία, κι' ἐπάνω στὸ θυμὸ τους ἐσκότωσαν ἀνθρώπους· «Ἐπικατάρατος ἄς εἶναι ὁ θυμὸς των, γιατί τοὺς ὠδήγησε σὲ ἐγκλήματα» (Γεν. μθ' 5,6,7). Ἐκείνη ἡ ὥρα, ποὺ ὁ πατέρας ἐκάλεσεν ὅλα του τὰ παιδιὰ γύρω ἀπὸ τὴν ἐπιθανάτια κλίνη του, γὰρ νὰ δεχθοῦνε τὴν ὕστατη πνοή του, θάπρεπεν ἴσως νᾶναι μιὰ ὥρα παραγγελιῶν, ἢ χρήσιμων ἐντολῶν, ἢ εὐχῶν καὶ εὐλογιῶν· καὶ ὄχι ἐλέγχου καὶ ὀνειδισμῶν καὶ ἐπιτιμήσεων. Ὁ πατέρας ὅμως ἔνωσε μαζί μ' ἐκεῖνες κι' αὐτές. Κι' ἀπόδειξεν ἔτσι, πὼς ἂν καὶ ἦτανε φιλόστοργος παρτέας, ἦτανε ὅμως καὶ κριτῆς δίκαιος καὶ ἀδέκαστος. Κι' ὅτι ἀγαποῦσε μὲν τὰ παιδιὰ του, ἐμισοῦσεν ὅμως θανάσιμα τὰ ἐλαττώματά τους καὶ τίς κακίες τους, κι' ἀποστραφόντανε τὰ ἐγκλήματά τους.

**Τὰ ἐγκλήματα τῶν παιδιῶν
ἀποδίδονται συχνὰ στοὺς γονεῖς.**

Στις τελευταῖες στιγμὲς τῆς ζωῆς του ὁ Ἰάκωβος ἐξαναθυμήθηκε τίς ἀδικοπραγίες τῶν δύο του παιδιῶν, τοῦ Συμεὼν καὶ τοῦ Λευὶ, ποὺ εἶχαν κατασφάζει τοὺς Σικιμίτες καὶ εἶχαν λεηλατήσῃ τὴν πόλη τους· καὶ εἶπε πὼς τὴν παρανομία καὶ τὸ ἀδίκημα αὐτὸ τὰ εἶχανε διαπράξει αὐτοθέλητα καὶ χωρὶς τῆ γνώμη του καὶ τῆ συγκατάθεσής του· «ὁ Συμεὼν καὶ ὁ Λευὶ ἔκαμαν τὸ ἀδίκημα αὐτὸ μονάχοι των» (Γεν. μθ', 5). Καὶ ἐπρόσθεσεν ἀκόμη, ὅτι κάθε ἄλλο παρὰ συγκατατέθηκε κι' αὐτὸς σ' ἓνα τέτοιο κακούργημα· «Νὰ μὴν ἀξιωθῶ ποτέ μου νὰ σκέπτομαι σὰν αὐτοὺς καὶ νὰ ζηλέψῃ ἡ ψυχὴ μου τὰ καμώματά τους» (Γεν. μθ' 6). Καὶ τὸ ἀδίκημά τους ἐκεῖνο τόσο τ' ἀποστράφηκε ὥστε καὶ στὴν ὥρα του θανάτου του ἀκόμη, ποὺ ἔβγαζεν ἡ ψυχὴ του, δὲν μπόρεσε νὰ μὴν τὸ θυμηθῇ, καὶ νὰ

μὴν καταρασθῆ τὸν ἀπονενοημένο καὶ σκληρότατο θυμὸ τῶν δύο τοῦ ἐκείνων παιδιῶν, ποὺ ἀποτόλμησαν μιὰ τέτοια βαρβαρότητα καὶ κακουργία. «Καταραμένος ἄς εἶναι ὁ θυμὸς τους, γιατί δὲν ἤξερε τί ἔκανε καὶ ἡ ὀργή τους, ἐπειδὴ ὑπερέβαινε κάθε μέτρο» (Γεν. μδ', 7).

Ποιὸς δὲν βλέπει τὴν προθυμία καὶ τὴν γνοιαστικὴ φροντίδα τοῦ Πατριάρχου, γιὰ νὰ φανερώσῃ τὴν ἰδική του ἀθωότητα σ' ἐκεῖνο τὸ φοβερὸ κακούρηγμα τῶν παιδιῶν του; Ἄλλὰ τί ἐχρειαζότανε ἡ τέτοια ἀπολογία; Ἐχρειαζότανε, ναί· καὶ μάλιστα παρὰ πολὺ γιατί ὑπῆρχε πολὺ μεγάλη πιθανότητα νὰ νομίσουνε μερικοί, πὼς κι' ὁ πατέρας τους εἶχε συναινέσει, καὶ πὼς τότε μὲ τὴ συγκατάθεσή του τοῦλάχιστον, εἶχε συνεργήσει κι' αὐτὸς στὴν ἀπάνθρωπην ἐκείνη πρᾶξι τῶν παιδιῶν του.

Αὐτὸ τὸ πρᾶγμα τὸ κατάλαβε καὶ τὸ συναισθάνθηκε τὴν ἴδια στιγμή, ποὺ ἄκουσε κι' ἔμαθε τὸ φοβερὸ ἐκεῖνο δρᾶμα· καὶ ὑπωπτεύθηκεν εὐλογα, ὅτι ὅλοι σ' αὐτόν, σὰν πατέρα, θὰ καταλόγιζαν τὸ βάρος τοῦ κακουργήματος καὶ τὸ εἶπεν ἀμέσως· «Εἶπε δὲ ὁ Ἰακώβ πρὸς τὸν Συμεὼν καὶ πρὸς τὸν Λευὶ μὲ κἀνατε μισητό· ὥστε κάθε ἄνθρωπος τῆς γῆς νὰ μὲ λογαριάζει σὰν ἕναν ἀξιοκατάκριτον» (Γεν. μθ', 7). Καὶ εἶναι ἐπόμενον αὐτό.

Συχνὰ ὁ κόσμος τὴν ἀναξιότητα τῶν παιδιῶν τὴν ἀναφέρουνε στοὺς γονεῖς των. Καὶ τὰ διεφθαρμένα καὶ διεστραμμένα καὶ ἀξιομίσητα παιδιὰ κάνουνε στὴν κοινωνία μισητὸ καὶ τὸν πατέρα, ποὺ τὰ γέννησε.

**Τὸ καλύτερο μνημόσυνο γιὰ τοὺς γονεῖς
εἶναι ἡ ἀρετὴ τῶν παιδιῶν τους.**

Ὅταν ἀπόθανεν ὁ Ἰακώβ, τὸν ἐπένησεν ἡ Αἴγυπτος ἑβδομήντα ἡμέρες (Γεν. κ' 3). Ἡ Αἴγυπτος ἐτιμοῦσε σὰν προστάτῃ της καὶ σὰν εὐεργέτῃ της καὶ σὰν πανάριστον καὶ πανάξιον οἰκονόμο της τὸ παιδί του. Πῶς

ήτανε λοιπόν δυνατόν νά μὴν ἐκδηλώσῃ τὴν ὀφειλόμενὴ τιμὴ καὶ τὸ χρεωστούμενο πένθος πρὸς τὸν πατέρα πού τὸν ἐγέννησε, ὅταν πέθανε;

Συνώδευσαν λοιπόν τὴν ἐκφορά τοῦ νεκροῦ «ὅλα τὰ παιδιά τοῦ Φαραώ· κι' ὅλοι οἱ μεγαλύτεροι τοῦ παλατιοῦ του· κι' ὅλοι οἱ προεστοὶ ἀπὸ δλόκληρον τὴν Αἴγυπτο» (Γεν. ν', 7). Καὶ τόσον ἐκδηλωτικὸ ἦτανε τὸ πένθος τῶν Αἰγυπτίων κατὰ τὴν ἡμέρα τῆς κηδείας τοῦ Ἑβραίου Πατριάρχῃ, ὥστε οἱ κάτοικοι τῆς Χαναάν, βλέποντας τὸ μεγάλο ζόδι πού ἐγένηκε στὴν περιοχὴ Ἰατάβ, εὐλόγα καὶ πολὺ δικαιολογημένα ἤμποροῦσαν νά εἰποῦν, αὐτὸ πού εἰπώθηκε «ὅτι, δηλαδή, μεγάλο εἶναι τὸ πένθος τῶν Αἰγυπτίων» (Γεν. ν' 7). Γι' αὐτό, ὅπως λέει ἡ Γραφή τὸ ὄνομα τῆς περιοχῆς ἐκείνης ἀπόμεινε στὴ μνήμη ὄλων. «Γι' αὐτὸ ἡ περιοχὴ αὐτὴ ὀνομάσθηκε Πένθος τῆς Αἰγύπτου» (Γεν. ν', 11).

Οἱ Αἰγύπτιοι, κυριολεκτικὰ ἀπὸ τὸν ἴδιο τὸν Ἰακώβ δὲν ἐγνώρισαν καμμίαν εὐεργεσίαν, ὥστε νάναί χρέος τους νά δείξουνε τόση λύπη καὶ νά τοῦ κάμουν τέτοιες τιμὲς στὴν κηδεῖα του. Ὁφελήθησαν ὅμως πάρα πολὺ κι' εὐεργετήθησαν ἀπὸ τὸ παιδί τοῦ Ἰακώβ, τοῦ Ἰωσήφ δηλαδή, πού ἐκυβέρνησε μὲ τόση σύνεση καὶ τόσον εὐεργετικά, τὸ βασίλειο, ὥστε χωρὶς καμιάν ὑπερβολὴ καὶ χωρὶς κολακεία, μποροῦσαν νά τὸν ὀνομάσουνε κηδεμόνα τους καὶ προστάτη τους καὶ Σωτῆρα τοῦ Ἔθνους των.

Σωστά λοιπόν καὶ πρεπούμενα οἱ Αἰγύπτιοι ἐτίμησαν τὴ ρίζα γιὰ τὸν καρπὸ τῆς· καὶ τὴν μνήμη τοῦ γεννήτορα, γιὰ τὸ ἐξάαιρετο καὶ ἀξιοθαύμαστο παιδί του. Ἀσφαλῶς λοιπόν τὰ καλὰ καὶ ἐνάρετα καὶ εὐεργετικὰ παιδιά, εἶναι τὸ καλύτερο καὶ τὸ ἐπιφανέστερο μνημόσυνο τῶν γονηγῶν πού τὰ ἐγέννησαν!

Μετάφρ. ΘΕΟΔΟΣΗ ΣΠΕΡΑΝΤΣΑ

Γύρω από ένα μνημόσυνο

Η ΕΠΕΤΕΙΟΣ ΤΗΣ ΗΡΩΙΚΗΣ ΘΥΣΙΑΣ ΕΝΟΣ ΙΕΡΑΡΧΟΥ Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΣΜΥΡΝΗΣ ΔΕΙΟΣ ΤΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΗΣ ΤΟΥ Η ΦΩΤΕΙΝΗ ΠΡΟΒΟΛΗ ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΤΟΥ ΔΡΑΣΕΩΣ

Εἰς τὸν Μακεδονικὸν ἀγῶνα καὶ εἰς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν

Ἡ σκέψις ὀλοκλήρου τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ μετέσχε ἐδῶ καὶ λίγες μέρες σὲ μιὰ ἱερὴ καὶ ὑποβλητικὴ μυσταγωγία. Εἰς τὸν ναὸν τῆς Ἁγίας Φωτεινῆς τῆς Νέας Σμύρνης, πού τὰ τέμπλα του καὶ ἡ διακόσμησίς του φέρνει ζωηρὰ τὴν ἀνάμνησι τοῦ παλαιοῦ καθεδρικοῦ ναοῦ τῆς πρωτεύουσας τῆς Ἰωνίας. ἔτελεῖτο τὸ μνημόσυνο τοῦ ἥρωος καὶ μάρτυρος ποιμενάρχου τῆς μεγάλης αὐτῆς πόλεως μὲ τὴν ἱστορίαν, τὴν παράδοσιν καὶ τὴν ἑλληνικὴν ψυχὴν. Ὁ ἑλληνικὸς πληθυσμὸς τῆς πόλεως τῆς Σμύρνης φεύγοντας κυνηγημένος ἀπὸ μιὰ τραγικὴ συμφορὰ «ἐκουβάλησε» μαζί του καὶ τὰ ἅγια τῶν ἁγίων του. Καὶ μὲ τὰ εἰκονίσματα καὶ τὰ τέμπλα ἱερῶν ναῶν, κατεστραμμένων σήμερα, ἔφερε κρυμμένη μέσα στὴν ψυχὴ του καὶ τὴν μορφή τοῦ δεσπότη του. Αὐτὴ τὴν μορφή, τοῦ Χρυσοστόμου τῆς Σμύρνης, τὴν ἀγκάλιασε ὀλόκληρη ἡ ἑλληνικὴ φυλὴ καὶ τὴν διατήρησε φωτισμένη μὲ τὸ φῶς τοῦ σεβασμοῦ καὶ τοῦ θαυμασμοῦ της σ' ἓνα ἀκατάλυτο εἰκονοστάσι. Ἁγιασμένος μὲ τὴν θυσία τῆς ζωῆς του καὶ τὴν σπονδὴ τοῦ αἱματός του εἰς τὸν βωμὸ τοῦ μεγάλου ἱεροῦ καθήκοντος ὁ ἔθνομάρτυς ἱεράρχης τῆς Σμύρνης ὑψωσε ἓνα φάρο, ἀπὸ τὸν ὅποιον θὰ ἐκπέμπεται στὸ πέρασμα τῶν αἰῶνων μιὰ ἀκτινοβολία, πού θὰ καταυγάζη κάθε ἑλληνικὴ ψυχὴ. Τὸ μνημόσυνο πού ἐτέλεσε ἐδῶ καὶ λίγες μέρες τὸ παλιὸ ποίμνιό του, φέρνει στὴν μνήμη μας κοντήτερα τὸν ἥρωϊκὸ ποιμενάρχη. Καὶ ζωντανεῖ ἐποχὲς γνωριμιῶν προσωπικῶν μας μὲ τὸ σεπτὸν πρόσωπόν του. Μικροὶ γυμνασιόπαιδες ἀκόμη ἀντικρύζαμε στὸ Φανάρι τὴν μορφή τοῦ νεαροῦ μεγάλου πρωτοσυγκέλλου μὲ τὴν ὀλόξανθη γενειάδα καὶ μὲ τὴν ἔκφρασι πού ἦταν σκορπισμένη ἐπάνω της μιᾶς βιβλικῆς ἀγιωσύνης. Ἦταν ἡ ἐποχὴ κατὰ τὴν ὁποίαν εὐρίσκετο ἐπὶ τοῦ Οἰκουμενικοῦ θρόνου ὁ Πατριάρχης Κωνσταντίνος ὁ Ε'. Ὁ Χρυσόστομος ἀπήλασε τῆς ἀγάπης καὶ τῆς ἐμπιστοσύνης τοῦ τραγικῶς ἀνατραπέντος τοῦ θρόνου πατριάρχου ἐκείνου. Ἄλλὰ περισσότερο ἀπήλασε τῆς ἀγάπης καὶ τῆς ἐκτιμῆσεως τοῦ χριστιανικοῦ κοινοῦ καὶ τῆς ὁμογενοῦς ἀριστοκρατικῆς κοινωνίας τοῦ Σταυροδρομιοῦ. Τὸ κήρυγμά του ἀπὸ τοῦ ἄμβωνος τὴν ἡμέρα τῆς Μεγάλης Παρασκευῆς συνεχέντρωνε πλῆθη ἀπὸ ὅλα τὰ σημεῖα τῆς βασιλίδος.

Εἶχε τὴν δύναμι νὰ συγκινή καὶ νὰ μαγνητίζῃ μὲ τὸν λόγο του. Καὶ δὲν ἄργησε κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς πατριαρχείας Ἰωακείμ τοῦ Γ' ὁ Χρυσόστομος νὰ προαχθῆ εἰς τὸν ἀνώτατον ἀξίωμα τοῦ ἀρχιερέως καὶ νὰ ἐκλεγῆ μητροπολίτης Δράμας καὶ Ζιχνῶν. Ἡ χειροτονία του εἰς μίαν πατριαρχικὴν καὶ συνοδικὴν λειτουργίαν—τὴν ἐνθυμούμεθα γυμνασιόπαιδες ἀκόμη—εἶχε προσλάβει τὴν μορφήν μιᾶς συγκινητικῆς ἐκδηλώσεως τῆς ἐκλεκτῆς ἀλλὰ καὶ τῆς λαϊκῆς ὁμογενείας τῆς Πόλης.

Ὡς μητροπολίτης Δράμας καὶ Ζιχνῶν, ὁ νέος ἀκόμη σὲ ἡλικία ἱεράρχης, ἐστάθηκε ἀξίος κάθε προσδοκίας. Ἡ συναίσθησις τῆς ἀποστολῆς του τὸν ἐξύψωσε ἀπὸ τῆς πρώτης στιγμῆς καὶ στὴν νέα του θέσι. Ἦταν ἡ ἐποχὴ τοῦ μακεδονικοῦ ἀγῶνος, ὡς προδρόμου τοῦ μεγάλου πολέμου κατόπιν, ποῦ ἔδωκε τὴν ἐλευθερία εἰς τὴν ἑλληνικὴν Μακεδονία. Ὁ Δράμας Χρυσόστομος ἀφιέρωσε ὅλην τὴν νεανικὴν του ψυχὴν καὶ δυναμικότητα εἰς τὸ ἔργον τοῦ ἀγῶνος ποῦ εἶχε φουντώσει σὲ ὀλόκληρη τὴν Μακεδονία μὲ ἐπικεφαλῆς ἱεράρχας ἐκλεκτούς, θαρραλέους καὶ ἥρωϊκοὺς. Μὲ τὸν Γερμανὸ Καραβαγγέλη τῆς Καστοριάς, τὸν Ἰωακείμ Σγουρὸ τῆς Ξάνθης, τὸν κατόπιν Θεσσαλονίκης, τὸν Φώτιο τῆς Κορυθαῶς, ὁ Χρυσόστομος τῆς Δράμας ἦταν ἀπὸ τὴν ψυχὴ τοῦ μακεδονικοῦ ἀγῶνος. Ἀτρόμητος μακεδονομάχος ἀντιμετώπιζε μὲ τὸ θάρρος καὶ τὴν ἀποφασιστικότητα τὴν ὑπουλόγητα καὶ τὴν ἀνθελληνικὴ κίνησι τῶν Βουλγάρων. Ἐπανεληθμῶς ἐκινδύνεψε τὴ ζωὴ του καὶ ἐβάπτισε τὸν ἑαυτό του στὴν κολυμβήθρα τῶν κινδύνων. Δὲν ἐλιποψύχησε ὁμως ποτέ. Δὲν ἐσκέφθηκε ποτέ νὰ ἐγκαταλείψῃ τὸ ποίμνιό του καὶ μόνον κατόπιν ἐπιμονῆς τῶν τουρκικῶν ἀρχῶν ἐδέχθηκε νὰ ὑπακούσῃ εἰς τὴν προσταγὴν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ νὰ ἔλθῃ εἰς τὸ Φανάρι. Δὲν ἔμεινε ἐν τούτοις χρόνον πολὺν μακρὰν τοῦ ποιμνίου του. Ξαναγύρισε περισσότερον θαρραλέος καὶ ἀποφασιστικὸς διὰ νὰ συνεχίσῃ τὸν ἀγῶνά του μέχρι τῆς μεταθέσεώς του εἰς τὴν μεγάλην μητρόπολιν τῆς Σμύρνης, κατόπιν τοῦ θανάτου τοῦ γηραιοῦ ἱεράρχου Βασιλείου.

*

Εἰς τὴν νέαν του ἐπαρχίαν ἐσυνέχισε τὸ ἔργον τοῦ θαρραλέου ποιμενάρχου μὲ τὸν ἀκατάβλητον νεανικόν του πάντοτε ἐνθουσιασμόν. Ὁ πρῶτος παγκόσμιος πόλεμος τὸν εὗρῆκε μέλος τῆς Ἱ. Συνόδου τοῦ Φαναρίου. Ὁ ἀλύτρωτος ἑλληνισμὸς εἰς ὀλόκληρη τὴν ὀθωμανικὴ ἀκόμη αὐτοκρατορία ὑφίστατο τὰ πάνδεινα. Διώξεις, ἐκτοπισμοί, δημεύσεις περιουσιῶν καὶ μαρτύρια ἀπὸ μέρους τῶν νεοτούρκων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Μίαν Κυριακὴν κατὰ τὴν θείαν λειτουργίαν, τῆς ὁποίας προεξῆρχεν εἰς τὸν ναὸν τῆς Ἁγίας Τριάδος τῆς μεγάλης κοινότητος τοῦ Σταυροδρομίου, ὁ Σμύρνης Χρυσόστο-

μο, λησμονώντας τις συνθήκες που διήρχετο ἡ ὁμογένεια ἤρχισε νὰ ἐκφωνῆ λόγον μὲ θέμα τὰ μαρτύρια τοῦ χριστιανισμοῦ καὶ τὶς ἀγριότητες τῶν κατακτητῶν. Τὸ ἐκκλησίασμα ἐδοκίμασε ἐνθουσιασμὸν ἀλλὰ καὶ ἐταράχθη, εἰδοποιήθη δὲ ἀμέσως ἀπὸ λιποψύχους ὁμογενες τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον. Ὁ Πατριάρχης Γερμανὸς ὁ Ε΄, παραχθεὶς καὶ αὐτὸς ἔστειλε ἀμέσως τὸν ἀρχιδιάκονόν του μὲ δύο πατριαρχικοὺς κλητῆρας διὰ νὰ διακόψουν τὴν λειτουργίαν τοῦ ναοῦ τῆς Ἀγίας Τριάδος καὶ νὰ παραλάβουν τὸν θαρραλέον ἱεράρχην ἔστω καὶ διὰ τῆς βίας καὶ νὰ τὸν ὀδηγήσουν εἰς τὴν κατοικίαν του. Ἡ πατριαρχικὴ ἐντολὴ ἐξετελέσθη κατὰ τὸν ταχύτερον δυνατὸν τρόπον. Ὁ μητροπολίτης Σμύρνης πειθαρχῶν, ἀλλὰ καὶ τὰ μένεα πνέων κατὰ τῆς λιποψυχίας τοῦ Πατριάρχου, διέκοψε τὴν λειτουργίαν του καὶ ἀντικαταστήσας τὰ ἱερά ἄμφιά του μὲ τὸ ταπεινὸ μαῦρο ράσο του ἠκολούθησε τοὺς ἀπεσταλμένους τοῦ Πατριάρχου. Εἰς τὴν Ἱ. Σύνοδον προεκλήθη τὴν μεθεπομένην μέγα ζήτημα, ἀλλ' ὠρισμένες δικαιολογίαι ἔπεισαν τοὺς τολμηρωτέρους ἰδίως ἀρχιερεῖς νὰ μὴ ἐξωθήσουν τὸ ζήτημα καὶ δημιουργήσουν περισπασμόν. Εἰς τὴν συνειδησιν ὅμως ὀλοκλήρου τῆς ὁμογενείας ἐξυμνήθη ἀκόμη περισσότερον ἡ ἡρωϊκὴ μορφή τοῦ ἱεράρχου τῆς Σμύρνης. Καὶ διὰ τὸ θάρρος του, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν πειθαρχικότητά του πρὸς τὴν προϊσταμένην του κορυφὴν τῆς Ἐκκλησίας.

*

Εὐτυχὴς κατόπιν διότι ἠυλόγησε τὸν ἑλληνικὸν στρατόν, ὁ ὁποῖος εἰσῆλθεν ὡς ἀπελευθερωτὴς εἰς τὴν Σμύρνην. Ἡλέκτρισε μὲ τὸν ἐνθουσιασμόν του τὰ πλήθη που ἐδοκίμαζαν ἀπολύτρωση ἀπὸ τὸν ἐφιάλτη τῆς δουλείας καὶ τυραννίας καὶ στάθηκε ὁ ἱεράρχης μὲ τὴν μεγάλην ἑλληνοχριστιανικὴν ἀποστολήν. Ἀλλ' ἐνῶ αἰσιοδοξία ἦταν διάχυτος παντοῦ ὁ Χρυσόστομος αἰσθανότανε νὰ ἐπισκιαζοῦν μελανὰ σύννεφα τὸν ὀρίζοντα τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς χαρᾶς τῆς ἀπελευθερωθείσης μικρασιατικῆς μητροπόλεως. Δὲν ἐπρόδιδε ὡς τόσο τὴν ἰδική του ἀπαισιοδοξία. Ἐσυνέχισε τὸν ἀγῶνα τοῦ καλοῦ καὶ ἡρωϊκοῦ ποιμενάρχου, τὸν ὁποῖον τὸ ποίμνιόν του περιέβαλε μὲ λατρείαν. Ἀντιμετώπισε ἀντιξοότητος δι' αὐτόν, που εἶχαν δημιουργηθῆ ἀπὸ τὸν πρῶτον Ἕλληνα ἀρμοστή τῆς Σμύρνης, χωρὶς ἐν τούτοις νὰ δεῖξη οὐδεμίαν λιποψυχίαν εἰς τὸν ἀγῶνά του. Καὶ ἐνθυμούμεθα τὸν ἱεράρχην κατὰ τὸ ἱστορικὸν ταξίδι τῶν δημάρχων ὀλοκλήρου τῆς ἐλευθέρας Ἑλλάδος τὸν Σεπτέμβριον τοῦ 1920 εἰς ὅλα τὰ ἀπελευθερωθέντα ὑπόδουλα μέρη. Ἐπλησιάζαμε πρὸς τὴν Σμύρνην ἐπιβαίνοντες τοῦ ἀτμοπλοίου «Ἰσμήνη». Τὸ δεῖλι ἐπορφύρωνε τὶς μικρασιατικὰς βουνοκορφὰς καὶ μᾶς ἀπεκάλυπτε σιγὰ σιγὰ κάτω ἀπὸ τὶς φωτερὲς του ἀνταύγειας τὴν ὁμορφίαν τῆς περιοχῆς

τῆς Σμύρνης. Μελαγχολικός ὁ δεσπότης ἀντίκρυζε τὸ θέαμα τῆς πόλεως του, πού στάθηκε τὸ ἀγαπητό του ποιμίνιον. Καὶ σὲ μιὰ στιγμή ξέσπασε σ' ἓνα δυνατὸ λυγμὸ, πού μάταια προσπάθησε νὰ τὸν συκρατήσῃ.

Μήπως θὰ πρέπει νὰ ἡσυχάσετε δεσπότη μου;

— Ὁχι ὄχι μᾶς ἀπήντησε μὲ τρεμάμενη λυγμικὴ φωνή.

— Ἀλλὰ φαίνεσθε τόσο ταραγμένους...

— Γιατὶ μὲ φοβίζει τὸ μέλλον ἀγαπητέ μου....

Καὶ μᾶς ἐξήγησε μὲ δάκρυα σχεδόν, ὅτι ἡ ψυχὴ του εἶναι γεμάτη φόβους γιὰ τὴν ὀριστικὴν τύχην τῆς Σμύρνης καὶ τοῦ ποιμνίου του. Τὸν ἀκούσαμε ἐκστατικοί. Τὰ λόγια καὶ οἱ φόβοι του ἀπεδείχθησαν ὕστερα ἀπὸ δύο χρόνια προφητικοί. Στὴν ἐκκλησίᾳ τῆς Ἁγίας Φωτεινῆς, ὅπου ἐτελέσθηκε δοξολογία κατόπιν μὲ ἐκκλησίασμα τοὺς δημοτικούς ἄρχοντας τῆς ἐλευθέρως Ἑλλάδος, ὁ ἱεράρχης ξαναβρῆκε τὸν ἐνθουσιασμό του. Ἄλλ' ἢ ἀπαισιοδοξία του δὲν τὸν ἐγκατέλειπε μέχρι τῆς τραγικῆς ἡμέρας, πού τὰ στίφη τὸν ἔσυραν εἰς τὸν βωμὸ τοῦ μαρτυρίου διὰ νὰ τὸν ἐξυψώσουν στὴν θέσιν του μεγάλου ἔθνομάρτυρος.

Τὸ μνημόσυνο πού τελεῖται πάντοτε τὴν ἐποχὴ αὐτὴν ὡς φόρος θαυμασμοῦ καὶ εὐγνωμοσύνης πρὸς τὸν μαρτυρήσαντα ἱεράρχην φέρνει εἰς τὴν μνήμην μας γεγονότα πού κρατοῦν τὴν ψυχὴ μας σὲ μιὰ ἱερῇ εὐλαβικῇ ἀνάτασι.

ΒΑΣ. ΗΛΙΑΔΗΣ

ΑΚΟΛΟΥΘΙΑΙ

ΝΕΚΡΩΣΙΜΟΙ — ΕΠΙΜΝΗΜΟΣΥΝΟΙ

ἦτοι :

Νεκρώσιμοι Ἀκολουθία καὶ Συγχωρητικαὶ Εὐχαὶ ἐπὶ κεκοιμημένων λαϊκῶν, Ἱερέων καὶ Νηπίων (καὶ τῷ Πάσχα). Νεκρώσιμον Τρισάγιον ἢ «Παραστάσιμον». Ἐπὶ μνημοσύνῳ.

Ἐγκόλπιον βοήθημα διὰ Κληρικούς καὶ Ἱεροψάλτας, μετ' ἐρυθρῶν καὶ μαύρων γραμμάτων. Σελίδες 64.

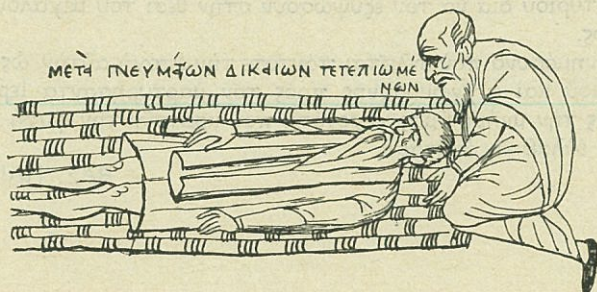
ΕΚΔΟΣΙΣ : Ἀποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΟΝ «ΕΥΕΡΓΕΤΙΝΟ» Ἡ «ΣΥΝΑΓΩΓΗ ΗΘΙΚΩΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΩΝ»

Ἐκ τῆς ζωῆς τοῦ ἁγίου Μαρκιανοῦ.

Ὁ μέγας Μαρκιανός, κάθε βράδυ τὰ μεσάνυχτα, τὴν ὥρα ποὺ ἐνόμιζε πὼς κανεὶς δὲν τὸν ἔβλεπε, ἐπήγαινε τακτικώτατα σὲ κάποιο σαράφη, κι' ἀντάλλαζε χρυσᾶ νομίσματα μὲ εὐτελεῖ χάλκινα, γιὰ νὰ-χη ἔτσι πολλά, καὶ νὰ μπορῇ νὰ συντρέχη περισσότερο φτωχοῦς.

Ἀπὸ τὴν προχωρημένη λοιπὸν ἐκείνην ὥρα ποὺ τὸν ἐπισκεπτό-τανε, βρῆκεν εὐκαιρία ὁ σαράφης, γιὰ νὰ κερδίζη περισσότερο. Τὸν ἔβλεπε λοιπὸν καὶ δὲν ἐζύγιαζε κανονικὰ τὸ χρυσάφι ποὺ ἔπαιρνε καὶ τοῦδινε μ' αὐτὸ τὸν τρόπο, λιγώτερα πάντα ἀπὸ τὰ πρεπούμενα. Ὁ Μαρκιανός τῶβλεπεν αὐτὸ μὰ δὲν ἔλεγε τίποτε, οὔτε καὶ ζητοῦσε νὰ τὸ ἐξακριβώσῃ, παρὰ τοῦ ἔδειχνε ἐμπιστοσύνη καὶ πὼς ἐμπιστευότανε

στὴν καλὴ του πίστη καὶ συνείδησή σου. Ἐπειδὴ ὅμως τὸ πρᾶγμα αὐτὸ ἐγινότανε πολὺ συχνά, τοῦ ἐκίνησε τὴν ἀπορία τοῦ σαράφη καὶ τοῦ φαινότανε παράξενο, πὼς ἐνῶ τὸν ἔκλεπτεν ὀλοφάνερα ὁ Μαρκιανός δὲν ἀντιμιλοῦσε, παρὰ τὸ παραδεχότανε. Ἐβαζε ἀκόμα στοῦ νοῦ του τὴν ξεπερασμένην ὥρα ποὺ ἐπήγαινε, κι' ἔτσι, ἀποφάσισε νὰ ἐξιχνιάσῃ τὴν αἰτία καὶ νὰ μάθῃ τὴν ἀλήθεια καὶ γιὰτὶ τῶκανε αὐτὸ ὁ Μαρκιανός. Εἶπε λοιπὸν σὲ κάποιο του ὑπηρετὴ νὰ τὸν παρακολουθῇ ὅταν φεύγῃ· καὶ νὰ προσποθῆσῃ νὰ μάθῃ τί τὰ θέλει καὶ σὲ τί τὰ χρησιμοποιοῖ τὰ χάλκινα κέρματα ποὺ παίρνει.

Τῶκαμε λοιπὸν ἐκεῖνος καὶ τὸν παρακολούθησε. Εἶδε λοιπὸν, πὼς γυρίζοντας στοῦ σπίτι του, συναπάντησε μπροστά σ' ἓνα καπη-λειὸ ἓνα φτωχὸ ποὺ ἐφαινότανε σὰν νεκρὸς ἀπὸ τὴν πείνα καὶ ἀπὸ τὸ κρῦο. Κι' εὐθύς ἔσκυψε καὶ τὸν περιμάζεψε καὶ τὸν πῆρε, τὸν

έλουσε και τον έντυσε με ώραία φορέματα. Και ύστερα, άφοϋ τον έβόλεψε, έσκυψε και τον άνασπάθηκε κι' έφυγε.

Τό παιδι λοιπόν, μόλις τό είδε τό πράγμα αυτό, τό έκυρίεψε ρίγος· και γυρίζοντας στ' άφεντικό του, τοϋ τ' άνιστόρησεν όλα, χαρτί και καλαμάρι. Κι' εκείνος, μόλις τάκουσεν, μετάνοιωσε για ό,τι έκανε και τον έπιτιμούσε ή συνείδησή του για τ' άδικά του καμώματα, κι' έκλαιε πικρά. Κι' όταν ξαναπήγεν ό "Άγιος νά ξαναλλάξη χρυσάφι, με χάλκινα νομίσματα, έπεσε στα γόνατα μπροστά του και τοϋ καταφιλούσε τά χέρια και τοϋ εξομολογήθηκε την κακή του πράξη, και τοϋ έγύρισε πίσω ό,τι είχε πάρει ως εκείνη τή στιγμή.

Έτσι από αυτό φαίνεται, πώς περισσότερο από τά πολλά λόγια μπορεί μιá πράξη άγαθή, έντελώς άμίλητα, νά φέρη καλύτερο

άποτέλεσμα. Κι' εκεί πού σε τίποτε δέν έχρησίμεψαν οί συμβουλές και οί έλεγχοι, τό καλό παράδειγμα μπόρεσεν, ήσυχα και άθόρυβα, νά έγγίξη τή συνείδηση τοϋ άνθρώπου, και χωρίς κανέναν έξαναγκασμό νά τον διορθώσει και νά τον κάνη ένάρετο. Ο Μαρκιανός λοιπόν τον έβεβαίωσε, πώς δέν τοϋ είχε κάμει κανένα κεκό· κι' ό,τι αυτό πού έκανε ήτανε μιá δίκαιη άνταμοιβή του. Δέν 'ξαναπήγε όμως κοντά του, πρós αυτόν τον σκοπόν, άλλη φορά. Όχι, γιατί τον έσιχάθηκε για τήν κακία του γιατί, όχι μονάχα τον έσυγχώρησε, αλλά από τοτε τον έλόγιαζε σαν έναν από τους καλύτερους φίλους του. Μά τώκανε αυτό, για ν' άποφύγη τήν κομποφάνεια και τή ματαιοδοξία, και τήν βλάβη πού παθαίνει ή ψυχή από τό πράγμα αυτό. Και ήθελε, τό καθετί πού έκανε, νά μην τά ξέρη κανείς, παρά μονάχα ό Θεός.

Πώς ό άγιος Σπυρίδωνας διώρθωσε τρεις άισχροκερδείς και κλέπτες άνθρώπους.

Ο άγιος Σπυρίδωνας ήτανε βοσκός και είχε μαντρί πολύ μεγάλο. Κάποτε λοιπόν τοϋ παρουσιάσθηκε κάποιος, πού ήθελε ν' άγοράση από τό ποιμνίό του εκατό κατσίκια.

Έσυμφώνησε λοιπόν ό άγιος μαζί του τήν τιμή και τοϋ είπε νά τήν προκαταβάλη και νά πάρη τά ζωντανά. Κι' αυτός, άντι νά με-

τρήση τὰ χρήματα γιὰ τὰ ἑκατὸ κατσίκια, ἐπλήρωσε μόνο γιὰ τὰ ἐνενήντα ἐννιά, καὶ παρακράτησε τὴν ἀξία τοῦ ἐνός, νομίζοντας, πῶς θὰ ξεγελοῦσε τὸν ἅγιο, πού ἔδειχνε τόσο ἀπλοϊκὸς καὶ τόσον ἀπονήρευτος. Ὅταν λοιπὸν ἐπήγανε μαζί καὶ οἱ δυὸ στὸ μόνιασμα, ὁ μὲν ἅγιος τοῦ εἶπε νὰ πάρῃ τόσα κατσίκια ὅσα ἐπλήρωσε, ἐκεῖνος δέ, χωρὶς ν' ἀντιληφθῇ τὴν σημασίαν πού εἶχεν ὁ λόγος αὐτός, ἔβγαλε ἀπὸ τὸ μόνιασμα ἑκατόν.

Ἐνα λοιπὸν ἀπὸ τὰ κατσίκια, σὰν νᾶχε τὸ ζωντανὸ νόησι καὶ σὰν νᾶτανε πιστὸς ὑπηρέτης, δὲν ἤθελε νὰ βγῆ κι' ὅταν τῶσερνε μὲ τὸ ζόρι, ἐκεῖνο ἐξέκοβε ἀμέσως καὶ ξαναγύριζε στὴ μάνδρα. Κι' αὐτὸς ὁ ἀναιδέστατος τὸ ξανατραβοῦσε καὶ τῶσερνε στανικά του. Καὶ τὸ ἀξιοθαύμαστο αὐτὸ πρᾶγμα ἐγένηκε πολλές φορές. Μὰ τὸ κατσίκι πάντα ξαναγύριζε· κι' αὐτὸς ξαναμμένος, ἐσπούδαζε κι' ἀγωνιζότανε νὰ τὸ σύρῃ μὲ τὴ βία.

Καὶ τί νομίζετε πῶς ἐγένηκε; Ἐπειδὴ τίποτε δὲν κατῶρθωνε καὶ τὸ ἀποτέλεσμα ἦτανε πάντα τὸ ἴδιο, στὸ τέλος τ' ἄρπαξεν ἀπὸ κατάχαμα καὶ τὸ ζαλώθηκε στοὺς ὤμους του καὶ τὸ πῆρε. Καὶ τότε ἐκεῖνο ἄρχισε νὰ φωνάζῃ δυνατὰ καὶ ἄγρια καὶ νὰ κλωτσᾷ, καὶ νὰ τὸν κτυπᾷ μὲ τὰ κερατὰ του στὸ κεφάλι· καὶ μ' αὐτὸ τὸν τρόπο νὰ φανερώνη τὸν κλέφτη καὶ τὸν πλεονέκτη· καὶ τόσο πολύ, πού ὄλοι πού ἦσαν ἐκεῖ ἀποροῦσαν, καὶ δὲν ἤξεραν πῶς νὰ ἐξηγήσουν τὸ πρᾶγμα.

Κι' ὁ ἅγιος, μὴ θέλοντας νὰ ἐλέγξῃ φανερὰ τὸ κλέφτη, τοῦ εἶπε μὲ γλυκύτητα καὶ μὲ πραότητα—Πρόσεξε, παιδί μου, μήπως τὸ ζωντανὸ ἔχει δίκη γιὰ τὰ καμώματά του αὐτά· καὶ δὲν θέλει νὰ φύγῃ ἀπὸ τὴ μάνδρα· γιατί μπορεῖ νὰ λάθεςπες στὴν πληρωμὴ πού ἔκανες καὶ δὲν ἐπλήρωσες καὶ γι' αὐτὸ τὴν ἀξία του!

Κι' αὐτός, ὅταν τᾶκουσεν αὐτὸ συνέφερε, κατανύχθηκε στὴν καρδιά του, κι' ἐστοχάσθηκε τὴν ἄδικη πράξη του· καὶ μετανοιωμένος ὠμολόγησε τὴν πονηρία του κι' ἐζήτηῦσε νὰ τὸν συγχωρήσῃ. Ἐμέτρησε λοιπὸν ἀμέσως τὴν τιμὴ καὶ γι' αὐτὸ κι' ἐκεῖνο παρευθὺς, οὔτε ἀντιστεκότανε πλέον, οὔτε κι' ἐφώναζε, ἀλλὰ ἤσυχα καὶ πρόθυμα ἀκολούθησε τ' ἄλλα κατσίκια.

*

Ἡ φήμη λέει, πῶς ὁ Ἅγιος ἦτανε ταπεινὸς πολὺ καὶ μὲ συνείδηση ὀλοκάθαρη σὰν τὸ χιόνι στὶς βουνοκορφές. Καὶ πῶς καὶ τὴν Ἐπισκο-

πή του έκυβερνούσε θεοφιλέστατα, και περισσότερο από τὰ ζωντανά του έφρόντιζε για τὸ λογικό του ποίμνιο.

Κάποτε λοιπόν, πού ἦτανε πάρωρα και βαθειὰ νύκτα, μπήκανε κλέφτες στο μαντροκαθησιό του στην έξοχή, για να του κλέψουνε τὰ θρεφτάρια του. Ὁ Θεὸς ὅμως πού έπροστάτευε τὸν Ποιμένα, έπροστάτευε και τὰ ζωντανά του. Και οἱ κλέφτες εκείνοι, λές και τούς έπιασε και τούς έδωσε κάποιο άόρατο χέρι, βρεθήκανε χεροπόδαρα δεμένοι, και χωρὶς να μποροῦνε να κουνηθοῦνε. Ἄρχισε λοιπὸν τὸ γλυκοχάραγμα και στο μεγάλο Ἄγιο, από φώτιση τοῦ Θεοῦ, τοῦ άποκαλύφθηκε τὸ πρᾶγμα. Ἐτρεξε λοιπὸν κοντά τους, κι' όταν εἶδε τὰ χέρια τους πισθάγκωνα δεμένα τάλυσε και με πολλές εύχες τούς άφηκε να φύγουνε, άφου τούς έσυμβούλεψε να φροντίζουνε να οικονομοῦνε τὴν πόρεσή τους τίμια. Και τούς έδωκεν ακόμα κι' ένα παχὺ κριάρι, γιατί ὅπως τούς εἶπεν άστεινόμενος δέν ἠθελε να πάη χαμένος ὁ κόπος τους και ἡ άγρύπνια τους.

Ἐνας πάλιν άνθρωπος από τὴν Τριμιθοῦντα, πού ἦτανε καρaboκῆρης και τοῦ έχρειασθήκανε χρήματα για να κάνη έμπόριο, έπήγε στον Ἄγιο για να τὸν δανείση αὐτός. Και ὁ Ἄγιος, πού μαζί με τις άλλες έντολές έπραγματοποίησε κι' αὐτὴν πού λέει: «να μην άποστρέφεται αὐτὸν πού σου ζητᾶ να τὸν δανείσης» από τὸ λίγο χρῆμα πού ειχε για τις ανάγκες τῆς Ἐπισκοπῆς του, έδάνεισε πρόθυμα στον άνθρωπο. Κι' αὐτός έπήρε τὰ χρήματα κι' έτακτοποίησε τὸ ταξίδι του. Κι' όταν εγύρισε με κέρδητα, έπήγε στον Ἄγιο για να τοῦ ξοφλήση τὸ χέρος του. Κι' αὐτός, χωρὶς να δώση σημασία, και χωρὶς να μετρίση, ὅπως τὸ κάνουνε ὄλοι τὸ ποσόν, τοῦ εἶπε να πάη μόνος του και να τὸ τοποθετήση μέσα στο κουτί, πού εἶχεν ἰδῆ ότι από εκεί τὸ πήρε και τοῦ τάδωκε.

Κι' εκείνην μεν τῆ φορά, έντράπηκεν από τὴν καλωσύνη και τὴν άπονηρευσιά του και κατέθεσε τὰ χρήματα, ὅπως τὸν έπρόσταξε. Ὅταν ὅμως έξαναχρειασθηκε και εἶδε πῶς τὸν εδάνειζε με τόση προθυμία και πῶς τάπαιρνε τόσον άπονήρευτα έξύπνησε μέσα του τὸ συχαμερὸ πάθος τῆς φιλοχρηματίας και τοῦ διέστρεψε τὴν ψυχὴ του, να φανῆ άπιστος και δόλιος στο δανειστή του. Κι' ἔτσι ἡ τιμιότητά του άφανίστηκε και ἡ έλευθερία εγίνηκε άφορμὴ να γίνη κακοποιὸς και κλέφτης. Ὑποκρίθηκε λοιπὸν, πῶς τὰ κατέθεσε τὰ χρήματα μέσα στο κουτί: δέν τὰ κατέθεσε ὅμως και τ' άφῆκεν άδειανὸ κι' έφυγε.

Ἐν τῷ μεταξύ ὁμως ὁ караβοκύρης ἐξόδεψεν ἀνωφέλευτα καὶ χωρὶς κανένα κέρδος τὰ χρήματά του. Κι' ἐπειδὴ ἦλθε σὲ ἀνάγκη, ξαναθυμήθηκε τὸν πρῶτό του δρόμο, καὶ ἐπῆγε στὸν Ἅγιο καὶ τοῦ ζήτησε νὰ τὸν δανείσῃ ἀπὸ τὰ χρήματα ποῦ τοῦ εἶχεν γυρίσει.

Κι' ὁ Ἅγιος, ποῦ δὲν τοῦ εἶχε διαφύγει ἡ λαθροχειρία του, τοῦ εἶπε μὲ πραότητα νὰ πάη, ὅπως πρῶτα, καὶ νὰ τὰ πάρῃ ἀπὸ τὸ τὸ κουτί. Κι' αὐτός, σὰν νὰ μὴν εἶχε κάμει τὴν παληανθρωπιάν, ἐπῆγεν ἐλεύθερα γιὰ νὰ τὰ πάρῃ δῆθεν. Κι' ὅταν τ'ἀνοιξεν καὶ τὸ βρῆκεν ἄδειο, ὅπως τῶχε ἀφήσει, ἐπῆγε πρὸς τὸν Ἅγιο ποῦ ἐνόμιζε πὼς δὲν τὸ εἶχε καταλάβει καὶ τοῦ τὸ εἶπε. Κι' ἐκεῖνος τοῦ ἀπάντησεν ἤρεμα νὰ ψάξῃ καλύτερα—Γιατί, τοῦ εἶπε—ἀφότου τάβαλες ἐσὺ ἐκεῖ, ἄλλουνοῦ χέρια δὲν τ'ἀγγίξαν τὸ κουτί.

Κι' αὐτὸς ἐπροσποιήθηκε πάλι πὼς ψάχνει. Κι' ἐπειδὴ βέβαια δὲν ἦτανε βολετὰ νὰ βρῆ ἕνα πρᾶγμα ποῦ δὲν ὑπῆρχε, ἐπροσποιήθηκε τὸν ἀνήξερο καὶ τοῦ εἶπε, πὼς δὲν εὐρῆκε τίποτα. Κι' ὁ ἅγιος ἄνθρωπος τοῦ εἶπε μὲ πραότητα.—Καλέ μου ἄνθρωπε, ἂν τύχαινε νὰ ἐπέθαινες πραγματικά, θαύρισκες εὐκολὰ αὐτὸ ποῦ ἐφύλαξες. Ἄφου ὁμως ἐζησες καὶ κατακράτησες τὰ χρήματα, πὼς τὰ ζητᾷς τώρα ἀπὸ ἐμένα; Καὶ τὸ σωστὸ εἶναι νὰ ἀπορῆς καὶ νὰ παραλογιάζῃς ἐσὺ, καὶ ὄχι ἐγώ. Κι' αὐτός, μόλις ἄκουσε τὰ λόγια αὐτά, ἔνοιωσε τὴ συνειδησή του νὰ τὸν ἐλέγχῃ κρυφὰ καὶ δυνατὰ. Καὶ παρευθὺς ἐγονάτισε κι' ἀγκάλιασε τὰ πόδια τοῦ Ἁγίου καὶ τοῦ ζητοῦσε νὰ τὸν συγχωρέσῃ. Κι' ἐκεῖνος τὸν ἐσυγχώρεσε μὲ μεγάλη προθυμία, καὶ προτοῦ νὰ προφθάσῃ καλὰ καλὰ νὰ τοῦ τὸ ζητήσῃ. Καὶ τὸν συνεβούλεψε ἀπὸ ἐδῶ καὶ σὸ ἐξῆς νὰ μὴν ἐπιθυμῇ τὰ ξένα πράγματα κι' οὔτε νὰ λερῶνῃ τὴ συνειδησή του, μὲ δολιότητες, καὶ μὲ ψέμματα. Γιατί τὸ κέρδος τοῦ εἶπε, ποῦ ἔχομε ἀπὸ αὐτά, δὲν εἶναι καθόλου πραγματικό, παρὰ εἶναι ὀλοφάνερη ζημία.

Ἀπόδοσις ΑΝΘΙΜΟΥ ΘΕΟΛΟΓΙΤΗ

Παρακαλοῦνται οἱ ἀποστέλλοντες ταχ. ἐπιταγὰς πρὸς τὰ περιοδικὰ «Ἐκκλησία», «Θεολογία» καὶ «Ἐφημέριος», ὅπως σημειῶσιν ἐπ' αὐτῶν τὴν αἰτίαν τῆς ἀποστολῆς.

ΤΟ ΚΗΡΥΓΜΑ ΚΑΙ ΟΙ ΠΕΙΡΑΣΜΟΙ ΤΟΥ

ΔΥΟ ΑΝΑΠΟΦΕΥΚΤΑ ΑΚΡΑ

“Όσοι διακονοῦμε στὸν ἄμβωνα, πρέπει ἀνάμεσα στοὺς ἄλλους κινδύνους ποὺ ἀπειλοῦν τὴν καλὴ ἀπόδοσι τῆς προσφορᾶς μας στὸ γεώργιο τοῦ Κυρίου, νὰ προσέχουμε κι’ αὐτοὺς τοὺς δύο: τῆς πτώσεως στὴν προχειρολογία καὶ τῆς πτώσεως στὴν ἐπιτήδευσι.

Εἶναι δύο κίνδυνοι, ποὺ ἐλλοχεύουν σὲ ἀντίθετα σημεῖα. Ἡ ραστώνη δίνει ἔδαφος στὸν πρῶτο. Μιὰ κακὴ εὐσυνειδησία παρέχει λαβὴ στὸν ἄλλο.

Τὸ νὰ δανεῖζῃ κανεὶς τὰ χεῖλη του καὶ τὴν καρδιά του στὸν Λόγο, εἶναι φρικτὴ τιμὴ, ἀλλὰ συνάμα καὶ δυσπερίγραπτη εὐθύνη. Ὁ Θεὸς εἶναι ποὺ τὰ δίνει ὅλα γιὰ τὴ σωτηρία ὧσων ἀκροῶνται καὶ δέχονται τὸν σπόρο αὐτὸν τῆς ἀναγεννήσεως. Ἄλλὰ ἔχει σημασία κι’ ἐκεῖνος ποὺ παρεντίθεται, ὁ διάκονος τοῦ ἄμβωνος. Πρέπει νὰ εἶναι πιστός, φωτισμένος, καθαρός. Πρέπει, ἐπίσης, νὰ ἔχῃ σωστὴ ἀντίληψι τοῦ ἔργου, ποὺ ἀναλαμβάνει καὶ ἐπιτελεῖ. Ἐνα μέρος τῆς ἐπιτυχίας τοῦ κηρύγματος εἶναι συνδεδεμένο μὲ τὴν ποιότητα τοῦ κηρύττοντος ὡς χριστιανοῦ κι’ ὡς ἐργάτου τοῦ μυστικοῦ ἀμπελῶνος. Καὶ γιὰ νὰ εἶναι κανεὶς καλὸς ἐργάτης τοῦ Θεοῦ, πρέπει ὄχι μόνο νὰ ἔχῃ ἀπλῶς διάθεσι, ἀλλὰ καὶ νὰ συμμορφώνεται πρὸς τὶς ὁδηγίεις καὶ τὶς ὑποδείξεις τοῦ οὐρανοῦ ἐργοδότη του.

Ὁ Κύριος μᾶς ζητᾷ νὰ βασιζώμαστε στὴ δύναμι τοῦ Πνεύματος του. Ἄλλὰ μᾶς ζητᾷ, παράλληλα, νὰ τὸ μεταδίδουμε μὲ ὅλες μας τὶς δυνάμεις, ἀποδεικνυόμενοι καλὸ φορεῖο τοῦ Πνεύματός του. Γιὰ νὰ εἴμαστε, λοιπὸν, τέτοιο φορεῖο, εἶναι ἀνάγκη νὰ καταβάλλουμε κάθε φροντίδα, κάθε κόπο.

Ἡ ἐτοιμασία τοῦ κηρύγματος εἶναι ἀπαραίτητη προϋπόθεσις γιὰ νὰ σημειωθῇ ἀποτέλεσμα. Ἡ ἐτοιμασία αὕτη εἶναι ψυχικὴ καὶ διανοητικὴ. Ἀπαιτεῖ κλίμα προσευχῆς, μὲ συνδυασμὸ δύο κυρίως παραγόντων: τῆς συντριβῆς καὶ τοῦ πόθου γιὰ τὴν ἐξάπλωσι τῆς θείας βασιλείας. Ἀπαιτεῖ καὶ μελέτη. Ἡ μελέτη φέρνει στὴν ἐπιφάνεια τὰ στοιχεῖα ἐκεῖνα ἀπὸ τὴ Γραφή, ποὺ εἶναι τὰ πιὸ πρόσφορα, τὰ πιὸ κατάλληλα γιὰ τὸ συγκεκριμένο θέμα τοῦ ὑπ’ ὄψιν κάθε φορὰ κηρύγματος. Ἐξασφαλίζει τὴν ἐπιβαλλομένη διάρθρωσί τους. Ἐπιτρέπει τὴν εὐτρεπέστερη κι’ ἀξιώτερη διατύπωσί τους.

“Όσοι ἀνεβαίνουν στὸν ἄμβωνα ἀπροετοίμαστοι, δικαιολογοῦν στὸν ἑαυτὸν τους αὐτὸ τὸ πρᾶγμα μὲ τὴ σκέψι, ὅτι ὁ Θεὸς θὰ τοὺς φωτίσῃ νὰ ποῦν ὅ,τι ἐκεῖνος θέλει. Εἶναι μιὰ σκέψις μὲ τὴν ὁποία προφασίζονται ἢ ἀκηδία κι’ ὁ ἐγωϊσμὸς. Μιὰ σκέψις ποὺ πατέρας τῆς δὲν εἶναι ὁ Θεὸς, ἀλλὰ ὁ Διάβολος. Μιὰ σκέψις, ποὺ τὴν τροφο-

δοτεῖ ἢ ἁμαρτία κι' ὄχι ἢ χάρις. Μιά σκέψις, πού μονάχα παθητικό παράγει.

Εἶναι ἀσέβεια πρῶτου μεγέθους νὰ παρουσιάζουμε τὸν Λόγο ἐλαττωματικά κι' ἀτημέλητα. Ἄλλὰ εἶναι καὶ μειωτικό, ἂν ὄχι καταστροφικό ὡς πρὸς τὰ ἀποτελέσματά του. Εἶναι ἓνα εἶδος ἀνασταυρώσεως τοῦ Χριστοῦ. Ἀναλύοντας τὸ φαινόμενο τῆς κηρυκτικῆς προχειρότητος, δὲν εἶναι δυνατὸν παρὰ νὰ βροῦμε στὴ ρίζα του τὸν θεοκτόνο ἐγωϊσμό.

Ἄς πᾶμε τώρα στὸ ἄλλο ἄκρο. Στὴν περίπτωσι ἐκείνων, πού ἐκλαμβάνουν τὸ κήρυγμα ὡς λογοτεχνία, ὡς παρακλάδι τῆς ρητορείας. Κοπιάζουν πολὺ γιὰ νὰ τὸ ἐτοιμάσουν, προσέχοντας νὰ φτιάξουν φιλοσοκαλισμένες ἢ ἐκρηκτικὲς φράσεις. Σκοτώνουν ἔτσι, χάριν τοῦ γράμματος, τὸ πνεῦμα. Ἡ εὐσυνειδησία τους δὲν εἶναι ἢ εὐσυνειδησία τοῦ καλοῦ ὑπηρετή, ἀλλὰ ἐνὸς πού ἐπωφελεῖται. Δὲν προβάλλουν τὸν Υἱὸ τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ τὸν ἑαυτὸ τους. Ἐπιδιώκουν νὰ προσελκύσουν τὴν προσοχή, τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ ἐκκλησιασματος ὄχι στὴ διδαχὴ τοῦ Ἰησοῦ, ἀλλὰ στὸν τρόπο μὲ τὸν ὅποιον παραθέτουν αὐτὴ τὴ διδαχὴ, συμπνίγοντάς την μὲ τίς ἐπιδείξεις τῆς εὐγλωττίας τους. Τὸ Εὐαγγέλιο εἶναι γι' αὐτοὺς ἀπλῶς μιὰ ἀφορμὴ, γιὰ νὰ τοὺς θαυμάσουν οἱ ἄνθρωποι. Ἀποτελοῦν μιὰ ἰδιαίτερη κι' ἴσως ὄχι τὴ λιγώτερο βδελυκτὴ κι' ἀξιοκατάκριτη κατηγορία ὑβριστῶν τοῦ Θεοῦ. Γιατὶ ἰδιοποιούνται τὴ δόξα του.

Πρέπει νὰ προσέχουμε πολὺ, ὥστε νὰ μὴ παρασυρθοῦμε πρὸς τὰ δυὸ αὐτὰ ἄκρα. Οὔτε πρὸς τὴν προχειρολογία, οὔτε πρὸς τὴν ἐκρητόρευσι. Τὸ κήρυγμα εἶναι μεγάλη κι' ἱερὴ ὑπόθεσις πού ὑπηρετεῖται μὲ φόβο καὶ τρόμο. Ἡ βαθεῖα συναίσθησις ὅτι εἶναι ἓνας ἀνάξιος ἀχθοφόρος τοῦ οὐρανοῦ αὐτοῦ θησαυροῦ, κάνει τὸν κηρύττοντα νὰ φυλάῃ τὸν ἑαυτὸ του ἀπὸ τοὺς πειρασμοὺς τοῦ ἐγωϊσμοῦ, πού τὸν ἀπειλοῦν κι' ἀπὸ τίς δύο ἄκρες τίς ὁποῖες ἀναφέραμε. Βαστάει καλὰ αὐτὸ τὸν θησαυρό, ἀψηφῶντας τὸν κόπο καὶ κρατῶντας τὴν ψυχὴ του σκυφτὴ, γιὰ νὰ μὴ τοῦ πέσῃ τὸ πολῦτιμο φορτίο.

Μονάχα ὅποιος μιᾶ στὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ μ' αὐτὴ τὴν προσκνητικὴ στάσι τῆς ψυχῆς, εἶναι ἀληθινὰ χριστοφόρος διάκονος τοῦ ἁμβωνος. Γίνεται σὰν τὸ βουνὸ τῆς παραβολῆς, πού πάνω του ἔχει θεατὴ ἀπ' ὅλους τὴν πόλι τοῦ Θεοῦ, τὴν Ἐκκλησίαν. Γίνεται σὰν τὴ λυχνία, πού κάνει περίοπτο τὸ φῶς τοῦ Χριστοῦ.

Πρὸς τὰ δύο δλέθρια ἄκρα, μποροῦν νὰ πλησιάζουν ἀκίνδυνα οἱ μεγάλοι ἄγιοι, ἀπὸ κίνητρα κι' αἰτίες ἀντίθετες πρὸς τίς παραπάνω. Ἡ προχειρολογία τῶν Ἀποστόλων, τῶν Ὁσίων, τῶν Πατέρων ὑπῆρξε ὄχι φαινόμενο ἀτονίας, ἀλλὰ ξεχείλισμα μεγάλου πνευματικοῦ πλοῦτου. Ἡ ρητορεία τῶν τελευταίων, ἐξ ἄλλου,

Η ΔΙΟΙΚΗΣΙΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΚΑΤΑ ΤΟΥΣ ΙΕΡΟΥΣ ΚΑΝΟΝΑΣ

6) Ἡ Ἐκκλησιαστικὴ Δικαιοσύνη.

Οἱ ἐξῆς Κανόνες ἀσχολοῦνται μὲ τὴν ἐκκλησιαστικὴν Δικαιοσύνην.

Τῶν Ἀγ. Ἀποστόλων ὁ 74ος.

Τῆς Β' Οἰκ. Συνόδου ὁ 6ος.

Τῆς Δ' Οἰκ. Συνόδου ὁ 9ος, 17ος καὶ 21ος.

Τῆς Ἀντιοχείας ὁ 12ος.

Τῆς Σαρδικῆς ὁ 3ος.

Τῆς Καρθαγένης ὁ 15ος (14), 19ος (27), 104ος (115),
121ος καὶ 122ος (131).

Τὰ ὄργανα τῆς ἐκκλησιαστικῆς Δικαιοσύνης εἶναι οἱ Ἐπίσκοποι. Ἐὰν προσέξωμεν τοὺς ἀνωτέρω Κανόνας θὰ ἀντιληφθῶμεν ὅτι ἀναφέρονται δύο εἶδη δικῶν. Τὸ ἓν εἶναι ἡ διαίτησις τῆς

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 581 τοῦ προηγουμένου τεύχους.

δὲν προήλθε ἀπὸ ἐπιδεικτικὴ διάθεσις, ἀλλὰ ἀπὸ τὴν ἴδια προϋπόθεσις, ἀπὸ τὸν μέγαλο πνευματικὸ πλοῦτό τους. Καὶ γι' αὐτὸ εἶναι μιὰ ρητορεία, ποὺ δὲν ἔχει τίποτε τὸ κοσμικόν, ἀλλὰ εἶναι ὄλη ζυμωμένη μὲ τὴ Γραφή, ἐμποτισμένη ἀπὸ τὸ Ἅγιο Πνεῦμα ὡς τὴν τελευταία ἴνα.

Τὸ κήρυγμα τὸ δικὸ μας πρέπει νὰ ἔχη πάνω του φροντίδα. Ἐτσι θὰ εἶναι ἀσφαλισμένο ἐκατέρωθεν. Πρέπει νὰ τὸ ἐτοιμάζουμε μὲ βᾶσι τὸ ἐξῆς χρυσὸ κριτήριον: νὰ εἶναι ὅσο τὸ δυνατόν ἀφθονώτερη σ' αὐτὸ ἡ παρουσία τῆς Γραφῆς κι' ὅσο τὸ δυνατόν λιγώτερη ἡ παρουσία ἡ δικὴ μας. Νὰ λάμπη ὁ Χριστὸς καὶ νὰ ἐξαφανίζεται ὁ διάκονός του. «Ἐκεῖνον δεῖ αὐξάνειν, ἡμᾶς δὲ ἐλαττοῦσθαι».

Τὸ κήρυγμα μας πρέπει νὰ ἔχη, λοιπόν, φροντίδα, διμέτωπη. Φροντίδα ποὺ χρειάζεται γιὰ νὰ δώσουμε μεγαλύτερο τόπο στὸν Χριστό. Φροντίδα ποὺ χρειάζεται γιὰ νὰ κρύβουμε τὸν ἑαυτὸ μας.

Γιὰ νὰ τὸ κάνουμε πλούσιο ἀπὸ γραφικὸ ὕλικόν, πρέπει νὰ τὸ ἐτοιμάσουμε μὲ κόπο καὶ μὲ σύστημα. Γιὰ νὰ τὸ κάνουμε ἄσπιλο ἀπὸ τὴν προβολὴ τοῦ ἑαυτοῦ μας, πρέπει νὰ μὴ καταπιαστοῦμε μὲ τὸν ἄλλο ἐκεῖνον κόπο, ποὺ ὑπαγορεύει ὁ κόσμος κι' ὁ Διάβολος.

Στὶς ἡμέρες μας, τὸ κήρυγμα εἶναι ποσοτικὰ ἱκανοποιητικόν. Ὅχι, ὅμως, ἄλλο τόσο καὶ ποιοτικὰ. Οἱ προχειρολόγοι κι' οἱ ἐπιδεικνυόμενοι δὲν σπανίζουν.

ΒΑΣ. ΜΟΥΣΤΑΚΗΣ

διαφορᾶς μεταξύ δύο Κληρικῶν τοῦ αὐτοῦ βαθμοῦ, συνήθως διὰ ζητήματα ἐκκλησιαστικῆς εὐταξίας (Δ' Οἰκ. 17. Σαρδικῆς. Καρθαγένης 121-122. Πρβλ. Δ' Οἰκ. 9). Τὸ ἄλλο εἶδος εἶναι ἡ συνήθης δίκη Κληρικοῦ δι' ἐκκλησιαστικῆς φύσεως παραπτώματα ἢ πολιτικῆς φύσεως παραπτώματα.

Διαιτησία: Ὁ 9ος Κανὼν τῆς Δ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου κάνει διάκρισιν εἰς τὰς σχέσεις τῶν διαδίκων. Ἐὰν μὲν εἶναι τοῦ αὐτοῦ βαθμοῦ (Πρεσβύτεροι ἢ Διάκονοι) δύνανται τῇ ἀδείᾳ τοῦ Ἐπισκόπου νὰ ὀρίσουν μόνοι τῶν ἀπὸ κοινοῦ τοὺς κριτὰς τῆς διαφορᾶς τῶν. Ἐὰν ὅμως πρόκηται περὶ διαφορᾶς μεταξύ Κληρικῶν διαφόρου βαθμοῦ (π.χ. Πρεσβύτερος πρὸς Ἐπίσκοπον) τότε ἀπευθύνονται εἰς τὴν Σύνοδον τῶν Ἐπισκόπων. Ὁ 17ος τῆς Δ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου καθορίζει τὸν Μητροπολίτην, τὸν Ἐξαρχον, ἢ τὸν Κωνσταντινουπόλεως (μετὰ τῶν περὶ αὐτοὺς προφανῶς Συνόδων) ὡς κριτὰς διὰ τὰς ἀμφισβητήσεις τῆς διοικητικῆς περιφερείας τῶν μεταξύ τῶν Χωρεπισκόπων ἢ Ἐπισκόπων. Τοπικὴ δὲ Σύνοδος τοῦ Δυτικοῦ Ρωμαϊκοῦ κράτους (Σύνοδος τῆς Σαρδικῆς) ὀρίζει ὡς κριτὰς τῶν (διοικητικῶν προφανῶς) διαφορῶν τῶν Ἐπισκόπων τὰς ἐπαρχιακὰς τῶν Συνόδους, ἐὰν δὲ ὁ καταδικασθεὶς προφανῶς θελήσῃ νὰ ἐφεσιβάλλῃ τὴν ἀπόφασιν, νὰ ἀπευθύνῃται εἰς τὸν Ρώμης μέσῳ τῆς Συνόδου, ἢ ὅποια τὸν ἔκριεν, ὁ δὲ Ρώμης, ἀφοῦ κρίνει ἐὰν κατ' ἀρχὴν εἶναι βάσιμος ἢ ἔφεσις, ὀρίζει Ἐπισκόπους ἐκ τῶν πλησιοχώρων διὰ νὰ ἐνισχύσῃ τὴν ἐπαρχιακὴν Σύνοδον, ἢ ὅποια ἐξήτασε κατ' ἀρχὰς τὴν ὑπόθεσιν καὶ θὰ ἐκδικάσῃ τώρα τὴν ἔφεσιν αὐτῆς. Οἱ 121-122 τῆς Καρθαγένης ὀρίζουν ὅτι τοὺς μὲν Ἐπισκόπους διαιτητὰς (δικαστὰς—κριτὰς) εἰς τὰς μεταξύ τῶν Ἐπισκόπων διαφορὰς ὀρίζουν ἢ ὁ Μητροπολίτης ἢ οἱ διάδικοι. Καὶ οἱ διαιτητὰς εἶναι ἕνας ἢ τρεῖς, ἢ δὲ ἀπόφασιν ὑπὸ τριῶν κριτῶν λαμβάνεται διὰ πλειοψηφίας. Ἐὰν ὁ καταδικασθεὶς ὑπ' αὐτῶν ἀρνηθῇ τὴν ἀπόφασιν ὁ Μητροπολίτης τὸν κηρύσσει ἀκοινώνητον ἀπὸ τοὺς ἄλλους Ἐπισκόπους.

Δίκη. Δίκας ἔχομεν δύο εἰδῶν. Πρῶτον εἶδος εἶναι αἱ πολιτικαὶ δίκαι, αἱ δίκαι διὰ παραπτώματα πολιτικῆς—οἰκονομικῆς φύσεως. Π.χ. ὁ Ἐπίσκοπος δὲν ἐξεπλήρωσεν τὰς ὑποχρεώσεις του ἔναντι τοῦ δανειστοῦ του. Δεύτερον εἶδος εἶναι αἱ καθαρῶς ἐκκλησιαστικαὶ δίκαι, αἱ δίκαι διὰ καθαρῶς ἐκκλησιαστικῆς φύσεως παραπτώματα. Π.χ. ἀμελεῖ τὴν κατὰ Χρῆστον μόρφωσιν τοῦ ποιμνίου του ἢ δὲν φροντίζει διὰ τὴν συντήρησιν τοῦ ὑπ' αὐτὸν Κλήρου.

Ἡ Β' Οἰκουμενικὴ Σύνοδος ἀσχολεῖται μὲ τὰς δίκας τῶν πολιτικῆς φύσεως παραπτωμάτων τῶν κληρικῶν καὶ ἐπιτρέπει ὁ κατήγορος ἢ οἱ μάρτυρες νὰ εἶναι ἀλλόθρησκοι ἢ αἰρετικοί. Ἡ

Σύνοδος τῆς Καρθαγένης (15ος Κανὼν) ἀπαγορεύει εἰς τοὺς Ἐπισκόπους, Πρεσβυτέρους ἢ Διακόνους νὰ καταφεύγουν εἰς τὰ πολιτικά δικαστήρια, ἐπιβάλλει δὲ τὴν καθάρισιν ἐὰν ἡ ὑπόθεσις εἶναι ἐκκλησιαστικῆς φύσεως. Ἐὰν δὲ ἡ ὑπόθεσις εἶναι πολιτικῆς φύσεως καὶ δικαιοῦθῃ ἀπὸ τὸ πολιτικὸν δικαστήριον τότε ἡ πρέπει νὰ παραιτηθῇ τῆς ἐκτελέσεως τῆς ὑπὲρ αὐτοῦ ἀποφάσεως ἢ νὰ παραιτηθῇ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ του βαθμοῦ. Ὡστε καὶ αἱ πολιτικῆς φύσεως ὑποθέσεις τῶν κληρικῶν πρέπει νὰ ἐκδικάζωνται ὑπὸ τῶν ἐκκλησιαστικῶν δικαστηρίων.

Διὰ τὰς ἐκκλησιαστικῆς φύσεως ὑποθέσεις ἀπαγορεύεται ἡ προσφυγὴ εἰς πολιτικά δικαστήρια ἀπὸ τὸν ἀναφερθέντα 15ον Καρθαγένης, ἀλλὰ καὶ αὕτῃ ἡ αἴτησις πρὸς τὸν Βασιλέα διὰ τὴν παραπομπὴν τῆς δίκης εἰς τὰ πολιτικά δικαστήρια τιμωρεῖται διὰ καθαιρέσεως, κατὰ τὸν 104ον Κανόνα τῆς Καρθαγένης. Ρητῶς δὲ διατάσσει ὁ 74ος Ἀποστολικὸς Κανὼν ὅτι αἱ ἐκκλησιαστικαὶ ὑποθέσεις νὰ δικάζωνται ὑπὸ τῶν Ἐπισκόπων.

Ὁ κατήγορος πρέπει νὰ μὴ εἶναι ἀλλόθρησκος (π.χ. Ἰουδαῖος) ἢ αἰρετικὸς, ἀλλὰ μόνον ὀρθόδοξος καὶ μάλιστα ὀρθόδοξος κανονικὸς, καὶ ὄχι σχισματικὸς (Β' Οἰκ. 6). Ἐπίσης πρέπει νὰ εἶναι ἀδιάβλητος (Καρθαγ. 19) καὶ νὰ ὑπογράψῃ ἐκ τῶν προτέρων δῆλωσιν, διὰ τῆς ὁποίας νὰ ὑπόσχεται ὅτι θὰ ἀποδεχθῇ τὴν ἴσῃ ποινὴν πρὸς τὸν κατηγορούμενον Κληρικόν, ἐὰν ἡ κατηγορία τοῦ ἀποδειχθῇ ἀβάσιμος. (Β' Οἰκουμ.). Ὁ κατήγορος ἀπευθύνεται εἰς τὸν Ἐπίσκοπον ἐὰν κατηγορῇ Πρεσβύτερον ἢ Διάκονον, εἰς τὸν Μητροπολίτην ἐὰν κατηγορῇ Ἐπίσκοπον, εἰς τὸν Ἐξάρχον ἐὰν κατηγορῇ Μητροπολίτην (Δ' Οἰκ. 9). Ἐὰν ὁ κατήγορος ἀποταθῇ εἰς τὸν Βασιλέα ἢ εἰς τὰ πολιτικά δικαστήρια ἢ εἰς τὴν Οἰκουμενικὴν Σύνοδον, παραβλέψας τὴν Σύνοδον τῆς ἀμέσου διοικήσεως, δὲν γίνεται δεκτὴ ἡ κατηγορία, διότι παραβιάζεται ἡ ἐκκλησιαστικὴ εὐταξία (Β' Οἰκ.). Ὁ Ἐπίσκοπος, Μητροπολίτης, ἢ Ἐξάρχος, ἀφοῦ ἐξετάσῃ τὴν ὀρθοδοξίαν καὶ κανονικότητα τοῦ κατηγορουμένου καὶ τὸ ἀδιάβλητον τῆς ὑπολήψεώς του, καλεῖ ἐγγράφως τὸν κατηγορούμενον ἐντὸς ἐνὸς μηνὸς νὰ ἀπολογηθῇ. Ἡ προθεσμία τῆς ἀπολογίας δύναται νὰ παραταθῇ καὶ ἄλλον ἓνα μῆνα, ἐὰν χρειασθῇ. Ἐὰν εἰς τὴν πρόσκλησιν ὁ κατηγορούμενος Ἐπίσκοπος δὲν ἀπαντήσῃ καλεῖται προσωπικῶς ὑπὸ δύο Ἐπισκόπων διὰ δευτέραν καὶ τρίτην φοράν (Ἀποστόλων 74). Ἐὰν δὲ καὶ πάλιν δὲν ἀπαντήσῃ δικάζεται ἐρήμην (Καρθαγ. 19).

Οἱ μάρτυρες εἶναι ἀπαραίτητοι διὰ τὴν ἐκδικασιν τῆς ὑποθέσεως. Ὁ 75ος Ἀποστολικὸς Κανὼν μᾶς ὑπενθυμίζει τὸν Μωσαϊκὸν ρητὸν (Δευτ. 17,6) «ἐπὶ στόματος δύο ἢ τριῶν μαρτύρων

σταθήσεται πᾶν ρῆμα». Ὡστε τουλάχιστον δύο μάρτυρες χρειάζονται διὰ τὴν ὑποστήριξιν μιᾶς κατηγορίας.

Ἡ Σύνοδος τῆς ἐπαρχίας ἐκδικάζει τὴν ὑπόθεσιν, ἐκτὸς ἐὰν θεωρήσῃ τὸν ἑαυτὸν τῆς ἀνεπαρκῆ (λόγῳ πιθανῶς τοῦ μικροῦ ἀριθμοῦ τῶν μελῶν), ὅτε παραπέμπει τὴν δίκην εἰς τὴν Σύνοδον τῆς διοικήσεως, τὴν περὶ τὸν Ἐξάρχον Σύνοδον (Β' Οἰκ.). Ὁ κατηγορούμενος Κληρικός μέχρι τῆς ἐκδόσεως τῆς ἀποφάσεως εἶναι ἐλεύθερος καὶ ἐλευθέρως ἐπικοινωνεῖ μετὰ τῶν ἄλλων Κληρικῶν (Καρθαγ. 19). Ἐὰν ὁμοῦ δὲν συγκαλεῖται ἡ Σύνοδος οὐδὲως ἐμποδίζεται, κατὰ τὴν Σύνοδον τῆς Καρθαγένης (104) νὰ ἀπευθυνθῇ πρὸς τὸν βασιλέα καὶ νὰ ζητήσῃ τὴν ὑπὸ ἐκκλησιαστικοῦ δικαστηρίου ἐκδίκασιν τῆς ἐκκρεμούσης ὑποθέσεώς του. Ἐπίσης ἐὰν ὁ κατήγορος ἐξαφανισθῇ ἀδικαιολογήτως κατὰ τὴν ὥραν τῆς δίκης τότε οὗτος καταδικάζεται («ἀφορίζεται» Καρθ. 19).

Διὰ τὴν ἔφεσιν τῆς δικαστικῆς ἀποφάσεως ὁμιλεῖ ὁ 3ος τῆς Σαρδικῆς, τὸν ὁποῖον ἀναφέρομεν εἰς τὰ περὶ διαιτησίας. Οὗτος προτρέπει τὰς ἐφέσεις («ἐξ ἀγάπης») νὰ ἀπευθύνουν πρὸς τὸν Ρώμη, οἱ ἴδιοι οἱ κριταὶ Ἐπίσκοποι (τοῦ δυτικοῦ προφανῶς ρωμαϊκοῦ κράτους, καὶ κατόπιν αἰτήσεως ἐνὸς τῶν διαδίκων). Ἄλλος Κανὼν περὶ ἐφέσεως εἶναι ὁ 12ος τῆς Ἀντιοχείας, ὁ ὁποῖος ἐπιτρέπει τὴν ἔφεσιν τοῦ καθαιρεθέντος Πρεσβυτέρου ἢ Διακόνου ὑπὸ τοῦ ἐπισκοπικοῦ δικαστηρίου εἰς τὴν ἐπαρχιακὴν (Μητροπολιτικὴν Σύνοδον), ἐὰν ὁμοῦ τὴν ἔφεσιν ἀπευθύνῃ πρὸς τὸν Βασιλέα, ὁ αὐτὸς Κανὼν ὀρίζει ὅτι ἀπορρίπτεται ἡ ἐξέτασις τῆς ἐφέσεως ὑπὸ τῆς Συνόδου καὶ ἐπομένως ἡ πρωτόδικος ἀπόφασις εἶναι τελεσίδικος.

Ἐν τέλει, ἀξίζει νὰ προσέξωμεν ὅτι ἡ Σύνοδος τῆς Καρθαγένης ἔχει τὰς πλέον ἀνεκτικὰς ἀποφάσεις (διὰ νὰ μὴ εἴπω προτρεπτικὰς ἀποφάσεις) διὰ τὰς ἀναφοράς τῶν διαδίκων εἰς τοὺς βασιλεῖς. Ἴσως νὰ ἤξιζε μίαν βαθυτέραν μελέτη διὰ τὰς κάπως πολιτικοκρατικὰς ἀντιλήψεις τῆς ἐν Καρθαγένῃ Συνόδου.

7) Τόπος δράσεως τῶν Ἐπισκόπων

Διὰ τὸν τόπον εἰς τὸν ὁποῖον δικαιούται νὰ δρᾷ ὁ Ἐπίσκοπος ἀσχολοῦνται οἱ ἐξῆς Κανόνες:

Τῶν Ἀγ. Ἀποστόλων ὁ 14ος καὶ 34ος.

Τῆς Α' Οἰκ. Συνόδου ὁ 15ος.

Τῆς Β' Οἰκ. Συνόδου ὁ 2ος.

Τῆς Δ' Οἰκ. Συν. ὁ 5ος.

Τῆς ς' Οἰκ. Συν. ὁ 20ος καὶ 37ος.

Τῆς Ἀντιοχείας ὁ 13ος, 16ος καὶ 22ος.

Τῆς Σαρδικῆς ὁ 1ος, 2ος, 3ος, 11ος καὶ 12ος.

Τῆς Καρθαγένης ὁ 48ος (57) καὶ οἱ 121-122 (131).

Διὰ τὴν διοίκησιν μιᾶς Ἐπισκοπῆς εἶναι αὐτεξούσιος καὶ κυρίαρχος μόνον ὁ οἰκεῖος Ἐπίσκοπος (Ἀποστ. 34). Ἡ Β' Οἰκουμενικὴ Σύνοδος σύμφωνα πρὸς τὸν 14ον Κανόνα τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων περιορίζει τὴν ἐπέμβασιν τῶν Ἐπισκόπων εἰς τὴν διοίκησιν ἄλλων Ἐπισκοπῶν. Καὶ ὁ μὲν Ἀποστολικὸς κάμνει ἀόριστόν τινα ἐξάρεσιν τοῦ περιορισμοῦ αὐτοῦ. Ἐπιτρέπει δηλαδὴ τὴν παρουσίαν τοῦ Ἐπισκόπου εἰς ξένην Ἐπισκοπὴν, ἐὰν εἶναι ἀπαραίτητος διὰ τὴν ἐνίσχυσιν τῆς εὐσεβείας τῶν πιστῶν. Ἐνῶ ἡ Β' Οἰκουμενικὴ ἐπιτρέπει εἰς τοὺς Ἐπισκόπους γείτονας βαρβαρικῶν ἔθνων νὰ ἀναμιγνύωνται εἰς τὴν διοίκησιν τῆς ξένης Ἐπισκοπῆς βαρβαρικοῦ ἔθνους.

Ἀπαγορεύεται ἡ ἐγκατάστασις Ἐπισκόπου εἰς ἄλλην Ἐπισκοπὴν, ἔστω καὶ ἂν ἀναγκάζεται ὑπὸ τῶν ἄλλων, μᾶς λέγει ὁ 14ος Ἀποστολικὸς Κανὼν, ἐνῶ ἡ Σύνοδος τῆς Σαρδικίης (1ος καὶ 2ος Κανὼν) χαρακτηρίζει κακὴν συνήθειαν τὴν ἐγκατάστασιν αὐτὴν, αἰτίαν δὲ τὴν ἀλαζωνείαν καὶ πλεονεξίαν τῶν Ἐπισκόπων, καὶ συνιστᾷ εἰς τοὺς λαϊκοὺς νὰ μὴ ἐπικοινωνοῦν πρὸς τοὺς ξένους Ἐπισκόπους, ἐπιβάλλει δὲ εἰς τοὺς Ἐπισκόπους ἀφορισμὸν καὶ ἀπαγορεύει καὶ τὴν πρὸ τοῦ θανάτου μετάδοσιν εἰς αὐτοὺς τῆς θ. Κοινωνίας. Τὴν δικαιολογίαν τῶν Ἐπισκόπων, ὅτι ἔλαβον προσκλητήρια γράμματα καὶ τὴν διὰ συλλαλητηρίων ἔκφρασιν τῆς θελήσεως τοῦ λαοῦ τῆς ξένης ἐπαρχίας χαρακτηρίζει ὡς ἀποτέλεσμα δωροδοκίας μερικῶν ἐπιτηδείων. Ὑποστηρίζει δὲ τὴν γνώμην αὐτὴν, διότι οὐδεὶς Ἐπίσκοπος ἐγκατεστάθη ἀπὸ μεγαλύτεραν Ἐπισκοπὴν εἰς μικροτέραν. Ἡ Σύνοδος τῆς Καρθαγένης (48ος Κανὼν) ἀναφέρει ὀρισμένον Ἐπίσκοπον, ὁ ὁποῖος δὲν θέλει νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν κατακτηθεῖσαν ἐπαρχίαν. Ἀποφασίζει δὲ νὰ καθαιρεθῇ καὶ νὰ ἀπομακρυνθῇ διὰ τῆς κοσμικῆς-πολιτικῆς ἀρχῆς.

Ἐξάιρεσις γίνεται διὰ τὸν σχολάζοντα Ἐπίσκοπον. Κατὰ τὴν Σύνοδον τῆς Ἀντιοχείας (16ος Κανὼν) μόνον κατόπιν ἀποφάσεως τῆς ἐπαρχιακῆς Συνόδου, κατόπιν δηλαδὴ κανονικῆς ἐκλογῆς Ἐπισκόπου διὰ τὴν πλήρωσιν τῆς χηρευούσης Ἐπισκοπῆς. Ἐὰν ὁμως ὁ σχολάζων Ἐπίσκοπος καταλάβῃ αὐτοβούλως τὴν κενὴν ἔδραν, ἔστω καὶ ἂν συμφωνῇ ὅλος ὁ λαὸς ἐκδιώκεται ὡς κατακτητής.

Ἡ μετὰθεσις ἐπίσης ἀπὸ Ἐπισκοπὴν εἰς ἄλλην Ἐπισκοπὴν ἀπαγορεύεται ἀπολύτως, ὑπὸ τῆς Συνόδου Ἀντιοχείας (21ος Κανὼν), ἔστω καὶ ἂν «ἐκβιάζουσι» τὸν Ἐπίσκοπον ὁ λαός, καὶ «ἀναγκάζουσι» οἱ ἄλλοι Ἐπίσκοποι. Εἶναι ὑποχρεωμένος λοιπὸν ὁ Ἐπίσκοπος νὰ μείνῃ μέχρι τοῦ θανάτου του «εἰς ἣν ἐκκληρώθη ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἀπ' ἀρχῆς Ἐκκλησίαν».

Ἡ ἐπίσκεψις ὁμως Ἐπισκόπου εἰς ξένην ἐπαρχίαν εἶναι δύο εἰδῶν ἢ φιλική, ἢ ὑπηρεσιακὴ καὶ κατ' ἀνάγκην. Ἡ φιλικὴ ἐπι-

σκεψις γίνεται κατόπιν ἐγγράφου προσκλήσεως (Ἀντιοχ. 13ος) καὶ ἐπιτρέπεται, διότι εἶναι ἓνας τρόπος ἐκδηλώσεως τῆς ἀγάπης μεταξύ τῶν Ἐπισκόπων (Σαρδικῆς 3ος). Ἡ φιλικὴ ὁμως ἐπίσκεψις δὲν ἐπιτρέπεται νὰ ὑπερβῇ τὰς τρεῖς Κυριακὰς, διότι ἐὰν εἰς τὸν λαϊκὸν δὲν ἐπιτρέπεται ἡ ἀπουσία ἐπὶ τρεῖς Κυριακὰς ἀπὸ τῆς Ἐκκλησίας του, πολὺ περισσότερον διὰ τὸν Ἐπίσκοπον (Σαρδικῆς 11ος). Καὶ ἡ ὑπηρεσιακὴ ἐπίσκεψις δὲν πρέπει νὰ ὑπερβαίῃ τὰς τρεῖς ἐβδομάδας (Σαρδ. 12ος), ἐκτὸς ἐὰν εἶναι ἀπαραίτητος ἡ παραμονὴ εἰς τὴν ξένην Ἐπισκοπὴν (Σαρδ. 11ος). Αἰτία τῆς ὑπηρεσιακῆς ἐπισκέψεως εἶναι νὰ συγκεντρώσῃ ὁ Ἐπίσκοπος τοὺς καρποὺς τῶν κτημάτων τῆς Ἐπισκοπῆς του, τὰ ὁποῖα εὐρίσκονται εἰς ἄλλην ἐκκλησιαστικὴν διοίκησιν. (Ἰδὲ Διαχειρίσις τῆς Ἐκκλησιαστικῆς ποριουσίας.) Κατὰ τὰς Κυριακὰς δύναται νὰ «λειτουργῇ» (νὰ χοροστατῇ κατὰ τοὺς ἔρμηνευτάς) εἰς τὸν πλησιέστερον Ναὸν τῶν κτημάτων του. Πάντως ἀπαγορεύεται κατὰ τὸν 35ον Ἀποστολικὸν καὶ τὸν 22ον τῆς Ἀντιοχείας νὰ χειροτονῇ παρ' ἐνορίαν, χωρὶς τὴν συγκατάθεσιν τοῦ οἰκείου Ἐπισκόπου. Ἐπίσης ἀπαγορεύεται νὰ διδάσκῃ δημοσίᾳ εἰς τὴν ξένην ἐπαρχίαν καὶ μάλιστα ὅταν ὁ Ἐπίσκοπος τῆς ἐπαρχίας ὕστερεῖ εἰς ρητορικὴν ἱκανότητα (Στ' Οἰκουμενικῆς ὁ 20ος Κανὼν). Ἡ αἰτία τῆς ἀπαγορεύσεως αὐτῆς εἶναι ἡ διάθεσις τῆς ἐπιδείξεως τῶν ἐχόντων ρητορικὴν ἱκανότητα Ἐπισκόπων εἰς βάρος τῶν δυσκολευομένων εἰς τὸ κήρυγμα. Εἰς τὴν περίπτωσιν αὐτὴν ἐπιβάλλει εἰς τὸν ξένον Ἐπίσκοπον ἔκπτωσιν εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ Πρεσβυτέρου. Εἰς τὸ σημεῖον αὐτὸ ὑπάρχει ἀντίθεσις τοῦ Κανόνος τούτου πρὸς τὸν 29ον τῆς Ε' Οἰκουμενικῆς. Διότι ὁ τελευταῖος οὗτος λέγει ὅτι ἡ ἔκπτωσις εἶναι ἱεροσυλία. (Ἡ εἶναι ἄξιος τιμωρίας ὅποτε ἐπιβάλλομεν καθάρσειν ἢ δὲν εἶναι ἄξιος τιμωρίας, ὅποτε διατηρεῖ τὸν βαθμὸν του.) Εἰς τὸ σημεῖον αὐτὸ διαφωνοῦν φαινομενικῶς οἱ ἔρμηνευταί. Ὁ μὲν Ζωναράς καὶ Βαλσαμῶν λέγουσιν ὅτι ἡ τιμωρία τῆς ἐκπτώσεως ἀπὸ τοῦ θρόνου ἐπιβάλλεται διὰ τὴν φιλοδοξίαν καὶ τὴν ὑψηλοφροσύνην, ἐνῶ ὁ Νικοδήμος δικαιολογεῖ τὴν ἔκπτωσιν ἀπὸ τοῦ βαθμοῦ τῆς ἀρχιερωσύνης, διότι τὸ πταῖσμα ἦτο εἰς τὴν κακὴν χρῆσιν, ὅχι γενικῶς τῆς ἱερωσύνης, ἀλλ' εἰδικῶς τῆς ἀρχιερατικῆς του ἐξουσίας. Νομίζω περισσότερον ἀκριβολόγον τὴν ἔρμηνειαν τοῦ ἁγίου Νικοδήμου, παρ' ὅλον ὅτι δὲν δικαιολογεῖ πλήρως τὴν μεταξύ τῆς Δ' καὶ Στ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου διαφορὰν. (Ἰδὲ ἔρμηνειαν εἰς τὸν 35ον Ἀποστολικὸν Κανόνα, εἰς Πηδάλιον).

Ἐπάρχει καὶ ἄλλος λόγος παραμονῆς ἐνὸς Ἐπισκόπου εἰς ξένην ἐπαρχίαν. Ἐὰν χειροτονηθῇ ἀλλὰ δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἐγκατασταθῇ εἰς τὴν ἐπαρχίαν του λόγῳ ἐπιδρομῆς ἀλλοφύλων. Τότε ὑποχρεοῦται νὰ ἔχῃ ἐπικοινωνίαν (διὰ γραμμάτων π.χ.) πρὸς

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΤΟΥ Τ.Α.Κ.Ε.

— Διά τῆς ὑπ' ἀρ. 60/1961 Ἐγκυκλίου τοῦ τῷ Δ.Σ. τοῦ ΤΑΚΕ ἐκοινοποίησαν ἀπόφασιν τοῦ Δ.Σ. αὐτοῦ, δι' ἧς ἀπεφασίσθη ἡ διακοπὴ τῆς συντάξεως καταδικασθέντος εἰς καθάρισιν κληρικοῦ, ἀπὸ τῆς τελεσιδικίας τῆς καταδικαστικῆς ἀποφάσεως καὶ ἡ ἐνημέρωσις τῆς πρεσβυτέρας τοῦ καθαιρεθέντος διὰ τὴν ἐκ μέρους τῆς ὑποβολῆν αἰτήσεως μεταβιβάσεως τῆς συντάξεως τοῦ συζύγου τῆς.

— Διά τῆς ὑπ' ἀριθ. 63/1961 Ἐγκυκλίου τοῦ Τ.Α.Κ.Ε. ἐκοινοποιήθη ἡ ὑπ' ἀριθ. 487/1961 Ἀπόφασις τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας, καθ' ἣν τὸ συνταξιοδοτικὸν δικαίωμα τοῦ ἡσφαλισμένου ἐφημερίου δὲν ἐπηρεάζεται ἐκ τῆς διατηρήσεως τούτου ἐν ὑπηρεσίᾳ πέραν τοῦ ὅριου ἡλικίας (75 ἔτους) ἄνευ ἐγκρίσεως τῆς Ἱ. Συνόδου ὡς ὁ νόμος ἀπαταιεῖ. Ἐν προκειμένῳ τὸ Συμβούλιον Ἐπικρατείας ἐδέχθη ὅτι ἡ παράλειψις αὕτη, ὡς μὴ δυναμένη ν' ἀποδοθῇ εἰς ὑπαιτιότητα τοῦ ἡσφαλισμένου, δὲν ἐπηρεάζει τὸ συνταξιοδοτικὸν δικαίωμα καὶ ὅτι ὁ διανυθεὶς χρόνος μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ ὅριου ἡλικίας ὑπολογίζεται διὰ τὴν ἀπόκτησιν συνταξιοδοτικοῦ δικαιώματος. Ὡσαύτως διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 64/1961 Ἐγκυκλίου ἐκοινοποιήθη ἡ ὑπ' ἀριθ. 890/61 ἀπόφασις τοῦ Σ. Ἐπικρατείας, ἥτις ἀποφαινεται ὅτι ὁ κανονισμὸς τῆς συντάξεως Ἱερέως γίνεται οὐχὶ βάσει τῆς ἀνωτέρας μισθολογικῆς κατηγορίας, εἰς τὴν ὁποίαν ἀνήκεν κατὰ τὸ παρελθὸν ὁ ἡσφαλισμένος, ἀλλὰ τοῦ μισθοῦ τὸν ὁποῖον ἐλάμβανε οὗτος κατὰ τὸν τελευταῖον μῆνα τῆς ἐξόδου του ἐκ τῆς ὑπηρεσίας. Ἡ ἀνωτέρω ἀπόφασις ἀπέρριψε αἰτήσιν ἀκυρώσεως ἀποφάσεως τοῦ Δ. Συμβουλίου τοῦ Τ.Α.Κ.Ε., ὁμοίως ἀποφαινομένης.

— Ὅμοιως δι' ἑτέρας ἀποφάσεώς του τὸ Συμβ. Ἐπικρατείας ἐδέχθη, ὅτι προκειμένου περὶ τῶν Ἐφημερίων Ἱ. Ναῶν Νεκροταφείων ὁ κανονισμὸς τῆς συντάξεώς των γίνεται ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ μισθοῦ, τὸν ὁποῖον ἐλάμβανον οὗτοι κατὰ τὸν τελευταῖον μῆνα τῆς ὑπηρεσίας των καὶ ἐπὶ τοῦ ὁποίου ὑπελογίζοντο αἱ πρὸς τὸ Τ.Α.Κ.Ε. εἰσφοραὶ του. Διὰ τῆς ἐν λόγῳ ἀποφάσεως ἠκυρώθη ἐν μέρει ἡ ὑπ' ἀριθ. 423/1960 ἀπόφασις τοῦ Δ.Σ. τοῦ Τ.Α.Κ.Ε. δι' ἧς ἡ σύνταξις εἶχε ὑπολογισθῆ ἐπὶ τοῦ μισθοῦ τῆς κατηγορίας τῶν ἐφημερίων, εἰς τὴν ὁποίαν ἀνήκεν ὁ αἰτῶν.

— Διὰ τῶν ὑπ' ἀριθ. 72 καὶ 73 Ἐγκυκλίων τοῦ Τ.Α.Κ.Ε. ἐκοινοποιήθησαν αἱ ὑπ' ἀριθ. 6.505 καὶ 6.507/1961 γνωμοδοτήσεις τῆς Νομικῆς Ἰγπ-

τὸ ποίμνιον τοῦ καὶ νὰ διαμένῃ εἰς ξένην Ἐπισκοπὴν (37ος τῆς ΣΤ' Οἴκουμ.). Εἰς τὸ σημεῖον αὐτὸ πρέπει νὰ γίνῃ διάκρισις μεταξὺ τῶν συγχρόνων Ἐπισκόπων τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας, οἱ ὁποῖοι φέρουν τὸν τίτλον χωρὶς νὰ ἔχουν ὀρισμένον ποίμνιον.

Δι' ἕναν μόνον λόγον ἐπιτρέπεται ἡ χωρὶς τὴν ἄδειαν τοῦ οἴκειου Ἐπισκόπου δρᾶσις τοῦ πλησιοχώρου Ἐπισκόπου εἰς ξένην ἐπαρχίαν. Μόνον δηλαδὴ διὰ τὴν ἐπιστροφὴν τῶν αἰρετικῶν ξένης ἐπαρχίας (Καρθαγένης 121-122), δηλαδὴ δι' ἱεραποστολὴν. Καὶ τοῦτο προφανῶς διότι δὲν εἶναι πράγματι κυρίαρχος ὁ ἐντόπιος Ἐπίσκοπος εἰς τοὺς αἰρετικούς ἰθαγενεῖς.

Εἰς τὴν μετακίνησιν λοιπὸν τῶν Ἐπισκόπων ἐπιβάλλονται πολλοὶ περιορισμοί, διότι τοῦτο εἶναι μία ἀπὸ τὰς αἰτίας τῆς δημιουργίας σχισμάτων εἰς τὴν Ἐκκλησίαν (15ος Α' Οἴκ.).

(Συνεχίζεται)

Ν. Θ. ΜΠΟΥΓΑΤΣΟΣ

ρειαίας τοῦ Τ.Α.Κ.Ε., συμφώνως πρὸς τὰς ὁποίας ἀφ' ἐνὸς μὲν ἡ ἀσφάλεια εἰς τὸ Τ.Α.Κ.Ε. τῶν συνταξιοδοτουμένων ὑπὸ τοῦ Κράτους ἐφημερίων ὡς ἀναπήρων πολέμου εἶναι ὑποχρεωτική, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἡ ἰδιότης τῶν ἡσφαλισμένων συνταξιούχων τοῦ Δημοσίου ἀναπήρων πολέμου δὲν ἐμπίπτει εἰς τὰς ἀπαγορεύσεις τοῦ ἄρθρου 8 καὶ ὡς ἐκ τούτου δὲν ἀπαστερεῖ τούτους τοῦ δικαιώματός ν' ἀναγνωρίσουν προγενεστέραν ἐφημεριακὴν ὑπηρεσίαν.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΤΑΜΕΙΟΝ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ
ΕΦΗΜΕΡΙΑΚΟΥ ΚΛΗΡΟΥ ΕΛΛΑΔΟΣ

(Τ.Α.Κ.Ε.)

Ἐν Ἀθήναις τῇ 25 Αὐγούστου 1961

Περὶληψις: «Περὶ τοῦ τρόπου χορηγήσεως ἐξόδων κηδείας εἰς δικαιούχους, ἐπὶ περιπτώσεων ἀγνοουμένων ἢ ἐν τῇ ξένῃ διαμενόντων συνδικαιούχων»

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ

Πρὸς

- 1) Ἀπαντὰ τὰ Τοπικὰ ΤΑΚΕ 2) Ἀπάσας τὰς Ὑπηρεσίας καὶ Γραφεῖα ΤΑΚΕ παρ' ἡμῖν.

Κοινοποιούμεν ὑμῖν κατωτέρω τὴν ὑπ' ἀριθ. 212 ἀπόφασιν τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου ἡμῶν, ληφθεῖσαν κατὰ τὴν συνεδρίαν αὐτοῦ Ἰ' τῆς 12-6-61, πρὸς γνῶσιν ὑμῶν καὶ ἐφαρμογὴν ἐπὶ ἀναλόγων περιπτώσεων.

Τ.Α.Κ.Ε.
Γραμματεία

Συνεδρ. Ι' / 12-6-61

ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΠΟΦΑΣΕΩΣ 212. Εἰσηγούμενον τοῦ κ. Δ/ντος Συμβουλίου, τὸ Δ. Συμβούλιον λαβὼν ὑπ' ὄφιν α) τὴν ἀπὸ αἴτησιν τῶν κληρονόμων (τέκνων) τῆς ἀποβιώσασθαι συνταξιούχου πρεσβυτέρου Χ.Γ. περὶ καταβολῆς αὐτοῖς τῶν ἐξόδων κηδείας, β) τὸ ὑπ' ἀριθ. πιστοποιητικὸν τοῦ Προέδρου Κοινότητος περὶ τῶν ἐν ζωῇ τέκνων τῆς, μεταξὺ τῶν ὁποίων περιλαμβάνεται καὶ ὁ Π.Γ, ὅστις δὲν συμμετέσχε εἰς τὴν κηδεῖαν τῆς μητρὸς του, οὐδὲ παρέστη εἰς αὐτήν, γ) ὅτι ὁ ὡς ἄνω Π.Γ. κατὰ δήλωσιν τῶν λοιπῶν ἀδελφῶν του, εἶναι ἀγνώστου διαμονῆς, δ) τὴν ὑπ' ἀριθ. 7828/15-5-61 γνωμοδότησιν τοῦ δικηγόρου τοῦ Ταμείου κ.Γ. Σταυροπούλου, ὅστις γνωματεύει, ὅτι «τὸ διὰ τῆς σχετικῆς διατάξεως τῆς ὑπ' ἀριθ. 47710/22-4-58 πράξεως τοῦ Ὑπουργοῦ Παιδείας (παρ. 5 τοῦ ἄρθρ. 18 τοῦ Καταστατικοῦ τοῦ ΤΑΚΕ) ὀριζόμενον ποσὸν συμμετοχῆς τοῦ Ταμείου εἰς τὰ ἐξόδα κηδείας, δέον νὰ καταβάλληται ὑπὸ τοῦ ΤΑΚΕ πρὸς τὰ ἐν τῇ ἡμεδαπῇ παρόντα κατὰ τὴν κηδεῖαν τέκνα τοῦ θανόντος, τὰ ὁποῖα ὡς ἐκ τοῦ ὀφειλομένου σεβασμοῦ πρὸς τὸν γεννήτορα αὐτῶν ὑποτίθεται, ὅτι πάντα συμμετέσχον εἰς τὰ ἐξόδα κηδείας του καὶ κατὰ συνέπειαν τὰ ἐξόδα κηδείας τῆς ὡς ἄνω θανούσης πρεσβυτέρου Χ.Γ. δέον νὰ καταβληθῶσιν εἰς τὰ αἰτούμενα τὰ ἐξόδα κηδείας τέκνα τῆς, πλὴν τοῦ ἀπόντος καὶ ἀγνοουμένου Π.Γ., ὅστις δὲν συμμετέσχε τῶν ἐξόδων κηδείας» ἀποφασίζει:

Ι. Ἐγκρίνει τὴν καταβολὴν τῶν ἐξόδων κηδείας τῆς ὡς ἄνω θανούσης πρεσβυτέρου εἰς τὰ ἐν ζωῇ τέκνα τῆς, παρακρατουμένου τοῦ μεριδίου τοῦ τέκνου τῆς Π.Γ.

ΙΙ. Ἀποδεχόμενον δὲ τὴν ἀπὸ 15-5-61 γνωμοδότησιν τοῦ δικηγόρου τοῦ Ταμείου κ.Γ. Σταυροπούλου ἐγκρίνει τὴν εἰς περιπτώσεις ἀπουσίας ἐκτὸς τῶν ὀρίων τῆς Ἑλλάδος ἢ ἀγνοίας τῆς κατοικίας, προσηκόντως βεβαιουμένης, τέκνου ἢ τέκνων, τὴν καταβολὴν τῶν ἐξόδων κηδείας εἰς τοὺς

λοιπούς δικαιούχους υπό τὸν ὄρον τῆς ὑποβολῆς ἐκ μέρους των ὑπευθύνου δηλώσεως περὶ τῆς εἰς περίπτωσιν διατυπώσεως ἀξιώσεως παρὰ τούτων ἐπὶ τῶν ἐξόδων κηδείας ἀναλήψεως σχετικῆς ὑποχρεώσεως περὶ ἀποδόσεως ὑπ' αὐτῶν τοῦ ἀναλογούντος μεριδίου.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΤΑΜΕΙΟΝ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ
ΕΦΗΜΕΡΙΑΚΟΥ ΚΑΗΡΟΥ ΕΛΛΑΔΟΣ

(Τ.Α.Κ.Ε.)

Ἀθῆναι τῇ 7 Σεπτεμβρίου 1961

Περίληψις: «Ἐρμηνευτικαὶ ὁδηγίαι σχετικῶς μὲ τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ ἀρθρ. 3 παρ. 2 τοῦ Κανον. Κλάδου Ἀσθενείας. (Συνεχιζομένη θεραπεία τέκνων συμπληρούντων τὸ 18ον ἔτος ἡλικίας των)».

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ

Π ρ ὶ ς

- 1) Ἀπαντὰ τὰ Τμήματα, Ὑπηρεσίας καὶ Γραφεῖα τοῦ TAKE,
- 2) Ἀπαντὰ τὰ Τοπικὰ TAKE τῶν Ἱ. Μητροπόλεων καὶ Ἱ. Ἐπισκοπῶν τῆς Ἐπικρατείας

Ἐν συνεχείᾳ πρὸς τὴν ὑπ' ἀριθ. 64/1960 ἐγκύκλιον ἡμῶν, σχετικῶς μὲ τὴν ἐφαρμογὴν τῶν διατάξεων τοῦ ἀπὸ 12/1, 16-2-60 Κανονισμοῦ τοῦ Κλάδου Ἀσθενείας (ΦΕΚ 77/60 τ.Β'.) παρέχονεν ἡμῖν τὴν κατωτέρω διευκρίνισιν ἀφορῶσαν τὴν ἐρμηνείαν τοῦ ἀρθρου 3 καὶ εἰδικώτερον τοῦ ἀρθρου 3 παρ. 2 ἔδ. α' καὶ β'. (σελ. ἐγκ. 13/14) τοῦ Κανονισμοῦ Ἀσθενείας, περὶ συνεχιζομένης θεραπείας.

1. Διὰ τοῦ ἀρθρου 3 παρ. 2 ἔδ. α' τοῦ ὡς ἄνω Κανονισμοῦ ὀρίζεται ἡ ἀσφαλιστικὴ ἰκανότης τῶν ἀμέσως ἠσφαλισμένων TAKE. Συγκεκριμένως ὀρίζεται, ὅτι «ἢ ἐπ' ἔν ἔτος συνεχῶς μὴ καταβολὴ εἰσφορῶν, λόγῳ μὴ παροχῆς ἐξ οἰοῦντοτε λόγῳ ὑπηρεσίας, ὡς καὶ ἢ ἐπὶ ἐξάμηνον καθυστέρησις καταβολῆς εἰσφορῶν, στερεῖ τὸν δικαιούχον τοῦ εἰς τὰς παροχὰς δικαιώματος».

Διὰ τοῦ ἀρθρου 3 παρ. 2 ἔδ. β' ὀρίζεται, «ὅτι ἡ διάταξις αὕτη δὲν ἰσχύει προκειμένου περὶ συνεχιζομένης θεραπείας νοσήματος τυχόντος περιθάλψεως, πρὸ τῆς κατὰ τὰ ὡς ἄνω ἀπωλείας τοῦ δικαιώματος, ἢ καὶ ἐτέρον τοιούτου, ἀποτόκου τῆς ἐκ τοῦ πρώτου νοσήματος καταστάσεως τοῦ ἀσθενοῦς, τοῦτον πιστοποιουμένου ὑπὸ τοῦ Δ/ντος Ἱατροῦ Συμβούλου τοῦ TAKE ἢ προκειμένου περὶ τῶν Τοπ. TAKE ὑπὸ τοῦ Ἱατροῦ Συμβούλου TAKE».

Ἐρμηνεύοντες τὰς ἄνω διατάξεις διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 64/1960 ἐγκυκλίου καὶ συγκεκριμένως ἐν σελ. 4 ταύτης ἐγράφομεν, ὅτι ἡ ἰσχύς τῆς διατάξεως τοῦ ἀρθρου 3 παρ. 2 ἔδ. β' δὲν ἀφορᾷ τὰ τέκνα τὰ συμπληροῦντα τὸ 18ον ἔτος τῆς ἡλικίας των.

Ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου ἠσκολήθη τὸ Δ. Συμβούλιον κατὰ τὴν σύνοδριν τὴν τῆς 16-8-1961, ἐκδόσαν τὴν κατωτέρω κοινοποιουμένην ἀπόφασιν, δι' ἧς ἀνεγνωρίσθη, ὅτι ὁ δικαιολογητικὸς λόγος ὁ συνηγορήσας διὰ τὴν θέσπισιν τῆς περὶ συνεχιζομένης θεραπείας διατάξεως, ἰσχύει καὶ διὰ τὰ τέκνα τὰ συμπληροῦντα τὸ 18ον ἔτος τῆς ἡλικίας των.

Ὀλίγοθεν νοεῖται, ὅτι κατὰ τὰ λοιπὰ ἰσχύουν τὰ ἐν σελ. 13 καὶ 14 τῆς ὑπ' ἀριθ. 67/1960 ἐγκυκλίου ὀριζόμενα.

Ὁ Διευθύνων Σύμβουλος
ΚΩΝ. Σ. ΣΠΥΡΟΠΟΥΛΟΣ

Τ.Α.Κ.Ε.
Γραμματεία

Συνεδρ. ΙΒ'./16-8-1961

ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΠΟΦΑΣΕΩΣ 333. Εισηγούμενου του κ. Δ/ντος Συμβούλου, τὸ Δ. Συμβούλιον λαβὸν ὑπ' ὄψιν α) τὸ ἄρθρον 3 παρ. 2 ἐδάφ. β'. τοῦ Κανονισμοῦ Ἀσθενείας, τοῦ προβλέποντος περὶ μὴ ἰσχύος τοῦ ἐδάφ. α'. τῆς παρ. 2 τοῦ ἄρθρου 3 περὶ τῆς ὑπ' ὀρισμένες προϋποθέσεις στέρησεως τοῦ εἰς τὰς παροχὰς δικαιώματος, εἰς περίπτωσιν συνεχιζομένης θεραπείας νοσήματος τυχόντος περιθάλψεως πρὸ τῆς στέρησεως τοῦ δικαιώματος, ἢ καὶ ἑτέρου νοσήματος, ἀποτόκου τῆς ἐκ τοῦ πρώτου νοσήματος καταστάσεως τοῦ ἀσθενοῦς καὶ β) τὴν ὑπ' ἀριθμ. 67/1960 ἐγκύκλιον, δι' ἧς ἡρμηνεῖται ἢ ὡς ἄνω διάταξις (σελ. 14) ὡς ἀφορῶσα εἰς τοὺς ἀμέσως καὶ ἐμμέσως ἡσφαλισμένους, οὐχὶ δὲ καὶ εἰς τὰ τέκνα τὰ συμπληροῦντα τὸ 18ον ἔτος τῆς ἡλικίας των, διότι, ὡς διὰ τῆς ὡς ἄνω ἐγκυκλίου τονίζεται, ἡ συνεχιζομένη θεραπεία ἐφαρμόζεται εἰς τὰς περιπτώσεις στέρησεως τοῦ δικαιώματος εἰς τὰς παροχὰς ἀσθενείας, τὰς καθοριζομένας διὰ τοῦ ἄρθρου 3 παρ. 2 ἐδ. α', εἰς ἃς δὲν περιλαμβάνονται καὶ περιπτώσεις ἀφορῶσαι εἰς ἀπώλειαν τῆς ἀσφαλιστικῆς ἰκανότητος, λόγῳ συμπληρώσεως τοῦ 18ου ἔτους. Σκεφθὲν, ὅτι ἀνεξαρτήτως τῆς ἀδστηρᾶς νομικῆς ἐρμηνείας ἀνεπιχειρῆσαι καὶ ἀντικοινωνικὴ εἶναι ἡ διακοπὴ τῆς νοσηλείας τέκνου νοσηλευομένου πρὸ τῆς συμπληρώσεως τοῦ 18ου ἔτους, εἰθὺς ὡς τοῦτο συμπληρώσει τὸ 18ον ἔτος τῆς ἡλικίας καὶ ὅτι ὁ δικαιολογητικὸς λόγος ὁ συνηγορήσας ὑπὲρ τῆς θεσπίσεως διατάξεως περὶ συνεχιζομένης θεραπείας συντρέχει καὶ διὰ τὰ τέκνα, ΑΠΟΦΑΣΙΖΕΙ: α) κρίνει, ὅτι ἡ ἀληθὴς ἔννοια τοῦ ἄρθρου 3 παρ. 2 ἐδ. β'. περὶ συνεχιζομένης θεραπείας, εἶναι, ὅτι ἡ εἰς περίπτωσιν ἐφαρμογῆς τοῦ ἄρθρου 3 παρ. 2 ἐδ. α'. καθ' ὃ ἐπέρχεται στέρησις ὑπὸ τινος προϋποθέσεως τοῦ εἰς τὰς παροχὰς δικαιώματος ἢ κατὰ τὸ ἄρθρον 3 παρ. 2 ἐδ. β'. συνέχισις τῆς περιθάλψεως, λόγῳ συνεχιζομένης θεραπείας ἀφορᾶ, οὐ μόνον τοὺς ἀμέσως καὶ ἐμμέσως ἡσφαλισμένους, εἰς τὰς περιπτώσεις στέρησεως τοῦ εἰς τὰς παροχὰς δικαιώματος διὰ τοὺς ἐν ἐδ. α'. τῆς παρ. 2 τοῦ ἄρθρου 3 λόγους, ἀλλὰ διὰ τὴν ταυτότητα τῆς ΡΑΤΙΟ ΛΕΚΙΣ καὶ τὰ τέκνα τὰ συμπληροῦντα τὸ 18ον ἔτος τῆς ἡλικίας των, τῆς ἀντιθέτου ἐρμηνείας κρινομένης ὡς ἀνεπιχειροῦς, β) παραγγέλλει τὴν ἀρμοδίαν ὑπηρεσίαν, ὅπως κοινοποιήσῃ τὴν παρῶσαν ἐγκύκλιον μετὰ λεπτομερῶν ὁδηγιῶν, πρὸς τροποποιήσιν τῶν ἐν σελ. 14 τῆς ὑπ' ἀριθ. 67/60 ἐγκυκλίου.

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

Εὐααγγέλου Δ. Θεοδώρου, Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, Ὁ Θεὸς τῶν Χριστιανῶν. — Χ., Ἀδελφικά Γράμματα. — Ἀλεξάνδρου, Παπαδιαμάντη, Ἡ συντέκνισσα. — Ἀποσπάσματα ἀπὸ τὴν «Φιλόθεον Ἀδολεσχίαν» τοῦ Εὐγενίου Βούλγαρι, (Μετάφρ. Θεοδос. Σπεράντσα). — Βασ. Ἡλιάδου, Ἡ ἐπένευσις τῆς ἠρωϊκῆς θυσίας ἐνὸς Ἱεράρχου. Ὁ Μητροπολίτης Σμύρνης ἄξιος τῆς ἀποστολῆς του. Ἡ φώτεινῃ προβολῇ ὑψὲς μεγάλῃς του δόξσεως. — Ἀποσπάσματα ἀπὸ τὸν «Ἐβεργετινὸν» (Ἀπόδοσις Ἀνθίμου Θεολογίτη). — Βασ. Μουστάκη, Δύο ἀναπόφευκτα ἄκρα. — Ν. Θ. Μπυγατσίου, Ἡ διοίκησις τῆς Ἐκκλησίας κατὰ τοὺς ἱεροὺς κανόνας (Συνέχεια). — Εἰδήσεις τοῦ Τ.Α.Κ.Ε.